

**16-ാം കേരള നിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പ്
2026 ഏപ്രിൽ 9**

**ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യമുന്നണി
തിരഞ്ഞെടുപ്പ് പ്രകടന പത്രിക**

ഉള്ളടക്കം

ആമുഖം	9
60 ഇന പരിപാടി	20
ഉപസംഹാരം	38
അനുബന്ധം	41
I കേരളം വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടനയിലേക്ക്	41
നൂതന വ്യവസായ മേഖലകൾ പൊതുമേഖല വിവരവിനിമയ സാങ്കേതികവിദ്യ വ്യവസായങ്ങൾ ടൂറിസം	
II മികവുറ്റ പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ	59
രണ്ടുലക്ഷം കോടി രൂപയുടെ നിക്ഷേപം വൈദ്യുതി പൊതുമരാമത്ത്	
III ലോകോത്തര ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം	70
ശാസ്ത്ര സാങ്കേതികം നൈപുണി പരിശീലനം യുവജനക്ഷേമം	
IV ഉൾച്ചേർന്ന വികസനം: ദാരിദ്ര്യത്തിനും തൊഴിലില്ലായ്മയ്ക്കും പരിഹാരം	86
കേവല ദാരിദ്ര്യനിർമ്മാർജ്ജനം തൊഴിലില്ലായ്മയ്ക്കു പരിഹാരം	

50 % സ്ത്രീകൾക്കു തൊഴിൽ
വയോജന സംരക്ഷണം
ഭിന്നശേഷിക്കാർ
പട്ടികജാതി വികസനം
പട്ടികവർഗ്ഗ വികസനം
അതിഥി തൊഴിലാളികൾ
പൊതുവിതരണം

V ഉപജീവന മേഖലകളുടെ സംരക്ഷണം 108

കൃഷി
തോട്ടവിളകൾ
ഹൈന്ദേഞ്ചിലെ ഭൂപ്രശ്നം
ജലസേചനം
മനുഷ്യ - വന്യജീവി സംഘർഷം
മൃഗസംരക്ഷണം
മത്സ്യമേഖല
പരമ്പരാഗത വ്യവസായം - കയർ
കശുവണ്ടി
കൈത്തറി
കരകൗശലം
ഖാദി, ഗ്രാമ വ്യവസായം
ചെത്ത്
മുള
സഹകരണ മേഖല
വാണിജ്യം

VI നവകേരളത്തിന് ജനകീയാസൂത്രണം 134

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണം
നഗരമേഖലയുടെ പുനഃസംഘടന
മാലിന്യസംസ്കരണം
പതിനഞ്ചാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതി
കുടിവെള്ളം
പാർപ്പിടം

VII	സാർവ്വത്രിക ആരോഗ്യ പരിരക്ഷയും ഗുണമേന്മയുള്ള പൊതുവിദ്യാഭ്യാസവും സുസ്ഥിര ആരോഗ്യം ആയുഷ് ശിശുക്ഷേമം പൊതുവിദ്യാഭ്യാസം കായികരംഗം	148
VIII	നവകേരളത്തിന് പ്രവാസികൾ പ്രവാസികൾ	160
IX	പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ കേരളം വനപരിപാലനം പശ്ചിമഘട്ടം പരിസ്ഥിതിയും വളർച്ചയും ദുരന്തനിവാരണം പ്രത്യേക പാക്കേജുകൾ	164
X	വികസനത്തിൽ സ്ത്രീ നീതി കുടുംബശ്രീ	171
XI	മതനിരപേക്ഷ പുരോഗമന സംസ്കാരം മാധ്യമരംഗം	176
XII	അഴിമതിരഹിത സദ്ഭരണം ഉറപ്പുവരുത്തും ധനകാര്യം ഭരണപരിഷ്കാരം അഴിമതിവിമുക്ത കേരളം യൂണിഫോംഡ് ഫോഴ്സസ് എക്-സൈസ് ഫയർ ആൻഡ് റെസ്ക്യൂ സർവീസസ് മറ്റു റഗുലേറ്ററി വകുപ്പുകൾ	182

സ്ഥിതിവിവര കണക്കുകൾ
ഭരണഘടനാ സ്ഥാപനങ്ങൾ
സംസ്ഥാന ഭാഗ്യക്കുറി
ദേവസ്വം
സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്
സംവരണനയം
പരിവർത്തിത ക്രൈസ്തവർ
പിന്നോക്ക ക്ഷേമം
മുന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങൾ
മദ്യനയം
ജീവനക്കാർ
തൊഴിൽബന്ധങ്ങൾ
മതനിരപേക്ഷത
ടൈം ബാങ്ക്

നവകേരളം പൂർത്തീകരിക്കാൻ ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണിയെ വിജയിപ്പിക്കുക

ആമുഖം

നവകേരളത്തിന് കഴിഞ്ഞൊരു ദശാബ്ദംകൊണ്ട് അടിത്തറപാകി. ഇനി നവകേരള നിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിനുള്ള ജനവിധിക്ക് വേണ്ടിയാണ് ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി 2026-ലെ നിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ മത്സരിക്കുന്നത്. 2016നുംമുമ്പ് ഉണ്ടായിരുന്ന ഇരുണ്ടകാലത്തിനോട് താരതമ്യപ്പെടുത്തിയാൽ വിസ്മയകരമായ പുരോഗതിയാണ് കേരളം കൈവരിച്ചത്. തുടർ ഭരണം എൽഡിഎഫിന് ലഭിച്ച സാഹചര്യത്തിൽ വികസനത്തെ സംബന്ധിച്ച ദീർഘകാല പദ്ധതികൾ മുന്നോട്ടുവെക്കണമെന്ന് എൽഡിഎഫ് തീരുമാനിച്ചിരുന്നു. അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വരുന്ന 25 വർഷക്കാലത്തെ വികസന പ്രവർത്തനത്തെ സംബന്ധിച്ച സമീപനവും അവതരിപ്പിച്ചു. അവ പൊതുവിൽ ചർച്ച ചെയ്ത് കാഴ്ചപ്പാട് രൂപപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

വലതുപക്ഷ ശക്തികൾ മുന്നോട്ടുവെക്കുന്ന ആഗോളവൽക്കരണ നയങ്ങൾക്കും വർഗ്ഗീയ ധ്രുവീകരണത്തെയും പ്രതിരോധിച്ച് മതനിരപേക്ഷ കേരളം മുന്നോട്ടുവെക്കുന്നതിനുള്ള ബദൽ നയങ്ങളാണ് ഇതിൽ അവതരിപ്പിച്ചത്. ആ കാഴ്ചപ്പാട് അനുസരിച്ചുള്ള പരിപാടികളാണ് എൽഡിഎഫ് സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കിയത്. കേവല വാഗ്ദാനങ്ങളല്ല സമഗ്രമായ വികസന കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കർമ്മ പദ്ധതികളാണ് എൽഡിഎഫിന്റെ പ്രകടന പത്രികകൾ. അവ നടപ്പിലാക്കാനുള്ളതാണെന്നും കഴിഞ്ഞ 10 വർഷക്കാലത്തെ അനുഭവങ്ങളിലൂടെ കേരള ജനതയ്ക്ക് വ്യക്തമായിട്ടുള്ളതുമാണ്.

സാമൂഹ്യക്ഷേമ രംഗങ്ങളിലെ അഭൂതപൂർവ്വമായ പുരോഗതിക്കൊപ്പം അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളിലും ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിലും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പിന്നോക്കാവസ്ഥയെ മറികടക്കാനുമുള്ള അടിത്തറ ഇതിലൂടെ രൂപപ്പെടു തുടങ്ങി. നിക്ഷേപ സൗഹൃദ സംസ്ഥാനമായി കേരളം മാറി. നവകേരള നിർമ്മാണത്തിനായി പുതുവഴികൾ നാം കണ്ടെത്തി. ഈ പാതയിലൂടെയുള്ള മുന്നേറ്റം അടുത്ത അഞ്ചുവർഷംകൊണ്ട് കേരളത്തെ ഒരു വിജ്ഞാന സമൂഹമായി മാറ്റും.

കേവല ദാരിദ്ര്യം ഇല്ലാതാക്കും. തൊഴിലില്ലായ്മ പരിഹരിക്കും. അഭ്യസ്തവി

ദ്വരൂടെ പ്രതീക്ഷകൾക്കനുസൃതമായ വൈജ്ഞാനിക തൊഴിൽത്തുറകളും സൗകര്യങ്ങളും കേരളത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കും. അതോടൊപ്പം മതനിരപേക്ഷതയെയും പുരോഗമന സംസ്കാരത്തെയും മറുനുകെപ്പിടിക്കും. സ്ത്രീതുല്യതയിലും പരിസ്ഥിതിസൗഹാർദ്ദത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ കേരളം സൃഷ്ടിക്കും. ഇത്തരമൊരു നവകേരളം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനുള്ള കർമ്മപരിപാടിയാണ് ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി കേരളീയ സമൂഹത്തിനു മുന്നിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നത്.

ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതേ പറയും, പറയുന്നത് ചെയ്യും ഇതാണ് 2016ലെയും 2021ലെയും പ്രകടനപത്രികകളുടെ സാക്ഷ്യം. ഓരോ വർഷവും, പ്രകടന പത്രികയിലെ ഓരോ ഇനവും നടപ്പാക്കുന്നതിൽ കൈവരിച്ച പുരോഗതി ജനങ്ങളുടെ മുന്നിൽ സമർപ്പിക്കാൻ കഴിയുന്ന പ്രോഗ്രസ്സ് റിപ്പോർട്ടുകൾ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന പതിവ് പിണറായി വിജയൻ നേതൃത്വം നൽകുന്ന സർക്കാരുകളുടെ പ്രത്യേകതയാണ്. കഴിഞ്ഞതവണ ജനങ്ങളോട് വോട്ട് അഭ്യർത്ഥിച്ചപ്പോൾ നൽകിയ 900 വാഗ്ദാനങ്ങളിൽ ഭൂരിപക്ഷം വാഗ്ദാനങ്ങളും പൂർത്തീകരിച്ചു. ഈ അഭിമാനകരമായ റിപ്പോർട്ട് കാർഡുമായിട്ടാണ് ഞങ്ങൾ വീണ്ടും ജനങ്ങളെ സമീപിക്കുന്നത്.

കേരളം ഒന്നാമത്

നിതി ആയോഗിന്റെ സുസ്ഥിരവികസന സൂചികയിൽ ഒന്നാം സ്ഥാനത്താണ് കേരളം. ആഗോള റാങ്കിങ്ങിൽ 167 രാജ്യങ്ങളിൽ ഇന്ത്യയുടെ സ്ഥാനം 99 ആണ്. സാങ്കല്പികമായി നമ്മുടെ സംസ്ഥാനത്തെ ഈ റാങ്കിങ്ങിനോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തിയാൽ കേരളത്തിന്റെ സ്ഥാനം ഏതാണ്ട് 35 ആണ്. ഏതാണ്ട് എല്ലാ ആഗോള വികസന സൂചികകളുടെയും സ്ഥിതി ഇതാണ്.

ഇപ്പോൾ കേരളത്തിന്റെ ആളോഹരി വരുമാനം ദേശീയ ശരാശരിയേക്കാൾ 50-60 ശതമാനം ഉയർന്നതാണ്. എന്നാലും ലോകരാജ്യങ്ങളെ ഉയർന്ന വരുമാനം, ഇടത്തരം വരുമാനം, താഴ്ന്ന വരുമാനം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നായിട്ട് തരംതിരിക്കുന്നതിൽ നമ്മുടെ സ്ഥാനം ഇപ്പോഴും താഴ്ന്ന-ഇടത്തരം വരുമാന രാജ്യങ്ങളിൽ മെച്ചപ്പെട്ടവയുടെ ഒപ്പമേ വരൂ. കേരളത്തെ ഉയർന്ന-ഇടത്തരം വരുമാന രാജ്യങ്ങൾക്കു തുല്യമായി വളർത്താനാണ് നാം ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. കേരളത്തിലെ ജനങ്ങളുടെ ജീവിത ഗുണമേന്മ ഇനിയും ഉയർത്തിക്കൊണ്ട് ഈ ലക്ഷ്യം നേടുമ്പോഴാണ് നവകേരളം സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നത്. ഇതിനുള്ള അടുത്ത അഞ്ച് വർഷത്തെ കർമ്മപരിപാടിയാണ് ഈ പ്രകടനപത്രിക.

അതിദാരിദ്ര്യനിർമ്മാർജ്ജനം

അതിദാരിദ്ര്യം ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുമെന്നുള്ളതായിരുന്നു ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട വാഗ്ദാനം. ആദ്യ കാബിനറ്റ് തന്നെ അതുസംബന്ധിച്ച് തീരുമാനമെടുത്തു. അത് സമയബന്ധിതമായി നടപ്പാക്കിയരീതി ആഗോളമായി പ്രശംസിക്കപ്പെട്ടു. ഓരോ

മേഖലയിലും യുഡിഎഫ് ഭരണത്തിന്റെ ഇരുണ്ടകാലവുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തിയാൽ പിന്നൊരു വിജയൻ സർക്കാരുകളുടെ മികവ് ഏതൊരാൾക്കും ബോധ്യപ്പെടും.

പട്ടിണിയില്ലാത്ത സംസ്ഥാനമായി കേരളം മാറി. പാവങ്ങൾക്കു മുൻഗണനാ നേഷൻ കാർഡുകൾ ഉറപ്പുവരുത്തിയും കമ്പോള ഇടപെടലുകൾ ശക്തിപ്പെടുത്തിയും സൗജന്യ ഭക്ഷ്യവിതരണം വിപുലപ്പെടുത്തിയുമാണ് ഇതു നേടിയത്. ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ സൂചികയിൽ കേരളം ഒന്നാം സ്ഥാനത്താണ്.

അഞ്ച് ലക്ഷത്തോളം പേർക്കു പട്ടയം വിതരണം ചെയ്തു. ലൈഫ് മിഷനിലൂടെ അഞ്ച് ലക്ഷത്തിലേറെ കുടുംബങ്ങൾക്ക് നല്ല വീടുകൾ പണിത് നൽകി. ഇതിൽ രണ്ട് ലക്ഷത്തിലേറെ വീടുകൾ പട്ടികവിഭാഗങ്ങൾക്കും 17000-ത്തോളം വീടുകൾ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്കുമാണ് നൽകിയത്. ഇതോടൊപ്പം പുനർഗേഹം പദ്ധതിയിലൂടെ 24000 മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് വീട് നൽകാനുള്ള പദ്ധതി നടന്നുവരുന്നു. എല്ലാവർക്കും വീട് എന്ന സങ്കല്പം കൈ എത്തും ദൂരത്താണ്. എല്ലാ വീടുകളിലും വൈദ്യുതിയും കക്കൂസും ഉറപ്പു വരുത്തി. 60 ശതമാനം വീടുകളിലും പൈപ്പ് വഴി ശുദ്ധജലം എത്തിച്ചു.

സാമൂഹ്യസുരക്ഷ

കേരളത്തിലെ തൊഴിലാളികൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട കുലിയും സേവനവ്യവസ്ഥകളും ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. കേരളത്തിൽ പുരുഷ കർഷകത്തൊഴിലാളിയുടെ മിനിമം കുലി 830 ആയിരിക്കുമ്പോൾ അഖിലേന്ത്യാ ശരാശരി 373 രൂപ മാത്രമാണ്. അംഗനവാടി, ആശ, പാചകത്തൊഴിലാളി തുടങ്ങി എല്ലാ സ്കിൽ വർക്കേഴ്സിനും രാജ്യത്തു ഏറ്റവും ഉയർന്ന അലവെൻസ് നൽകുന്നത് കേരളമാണ്. ആളോഹരി ഉപഭോഗചിലവിൽ കേരളമാണ് മുന്നിൽ.

അസംഘടിത മേഖലയിലെ പാവങ്ങൾക്കുള്ള പെൻഷൻ 600 രൂപയിൽ നിന്ന് 2000 രൂപയായി ഉയർത്തി. യുഡിഎഫിന്റെ ഇരുണ്ട ഭരണകാലത്ത് സാമൂഹ്യക്ഷേമ പെൻഷനുകൾക്കു വേണ്ടി ചെലവഴിച്ചത് ഏതാണ്ട് 9000 കോടി രൂപ ആയിരുന്നെങ്കിൽ ഇക്കഴിഞ്ഞ അഞ്ച് വർഷക്കാലത്തിനിടയിൽ ചെലവഴിച്ചത് ഏതാണ്ട് 50000 കോടി രൂപയാണ്.

ഇന്നും ഭരണഘടനാപരമായി പട്ടികവിഭാഗക്കാർക്കുള്ള പ്ലാൻ ഫണ്ട് ജനസംഖ്യാനുപാതികമായി വകയിരുത്തുന്ന ഏക സംസ്ഥാനം കേരളമാണ്. യഥാർത്ഥത്തിൽ 2026-27ൽ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന 12.6 ശതമാനം ജനസംഖ്യാവിഹിതത്തേക്കാൾ 2 ശതമാനത്തോളം ഉയർന്നതാണ്. ഇന്ത്യാ സർക്കാരിന്റെ വികസന സൂചികകളേക്കാൾ, ദേശീയ ശരാശരിയേക്കാൾ, ഉയർന്നനില കേരളത്തിലെ പട്ടികവിഭാഗങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളടക്കം പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മുഴുവൻ പേരെയും വികസനത്തിന്റെ

മുഖ്യധാരയിൽ പൂർണ്ണമായും ഉൾച്ചേർക്കുകയാണ് ലക്ഷ്യം.

ദുരന്തനിവാരണവും പുനരധിവാസവും

കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ വെള്ളപ്പൊക്കവും ഉരുൾ പൊട്ടലും കോവിഡും പോലുള്ള പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളിൽ ഓരോന്നിലും ഇരകളായ ജനങ്ങളെ ചേർത്തുപിടിച്ച ഒരു സർക്കാരാണ് കേരളത്തിലേത്.

ദുരന്തനിവാരണത്തിനും പുനരധിവാസത്തിനും കേരളം ഇന്ന് ഇന്ത്യാ രാജ്യത്തിനു മാതൃകയാണ്. കേന്ദ്ര സഹായം നിഷേധിക്കപ്പെട്ടിട്ടും പ്രതിപക്ഷ പാർടികളുടെ കുത്തിത്തിരിപ്പുകളെല്ലാം ഉണ്ടായിട്ടും വിജയകരമായി പൂർത്തീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മുണ്ടക്കൈ-ചുരൽമല പുനരധിവാസം നമ്മുടെ മുന്നിലെ സാക്ഷ്യമാണ്. കോവിഡ് മഹാമാരിയിൽ മരണനിരക്ക് ലോകത്തു തന്നെ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ പ്രദേശങ്ങളിലൊന്നായിരുന്നു കേരളം.

ദുരന്തനിവാരണത്തിന് സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള ആക്ഷൻപ്ലാനുകൾ പല സംസ്ഥാനങ്ങളിലുമുണ്ട്. പക്ഷേ, കേരളത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയതുപോലെ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ദുരന്തനിവാരണ ആക്ഷൻപ്ലാനുകൾ ലോകത്തു തന്നെ അപൂർവ്വമാണ്.

പൊതുവിദ്യാഭ്യാസവും ആരോഗ്യവും

കഴിഞ്ഞ ദശാബ്ദത്തിൽ കേരളത്തിലെ പൊതു വിദ്യാഭ്യാസമേഖലയിലും ആരോഗ്യമേഖലയിലും കൈവരിച്ച പുരോഗതി മേൽപറഞ്ഞ സ്ഥാനങ്ങൾ നേടുന്നതിന് വലിയ സംഭാവന ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കഴിഞ്ഞ പത്ത് വർഷംകൊണ്ട് ആശുപത്രികളിൽ 10000-ത്തിലേറെ തസ്തികകൾ സൃഷ്ടിച്ചു. 13000 കോടി രൂപയുടെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യ നിക്ഷേപം നടത്തി. സൗകര്യങ്ങളിലുണ്ടായ വികസനംമൂലം കേരളത്തിലെ ജനങ്ങളിൽ ദുരിപക്ഷംപേരും പൊതുസർക്കാർ ആശുപത്രികളാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ഒപിയിൽ വരുന്നവരുടെ എണ്ണം 13 കോടിയായി. യുഡിഎഫ് ഭരണകാലത്തു ശിശുമരണ നിരക്ക് 1000-ത്തിന് 10-12 ആയിരുന്നത് 5-ലേക്ക് താഴ്ന്നു, അമേരിക്കയിലെ ശിശുമരണ നിരക്ക് ഇതിനേക്കാൾ ഉയർന്നതാണ്. ആരോഗ്യ മേഖലയിലെ ദേശീയ അംഗീകാരങ്ങളുടെ പട്ടിക വളരെ നീണ്ടതാണ്.

- നിതി ആയോഗിന്റെ ആരോഗ്യ സൂചികയിൽ ഒന്നാം സ്ഥാനം.
- മികച്ച വാക്സിനേഷൻ ഡ്രൈവിനുള്ള ഹെൽത്ത് ഗിരി പുരസ്കാരം.
- പകർച്ചവ്യാധി നിയന്ത്രണത്തിന് ഐക്യരാഷ്ട്രസഭ പുരസ്കാരം.
- ആരോഗ്യസുരക്ഷാ പദ്ധതിക്ക് നാഷണൽ ഹെൽത്ത് കെയർ അവാർഡ്.
- ശിശുമരണ നിരക്കും മാതൃമരണ നിരക്കും കുറച്ചതിനുള്ള ദേശീയ അവാർഡുകൾ.
- വയോജന പരിപാലനത്തിനുള്ള കേന്ദ്ര വയോശ്രേഷ്ഠ പുരസ്കാരം

- സൗജന്യ ചികിത്സയ്ക്ക് കേന്ദ്ര ഉത്കൃഷ്ടാ പുരസ്കാരം.
- ഇൻഷുറൻസ് ക്ലെയിമുകൾക്ക് ആരോഗ്യ മന്ദൻ അവാർഡ്.
- ക്ഷയരോഗ നിവാരണത്തിൽ ദേശീയ പുരസ്കാരം.
- ഗവേണൻസ് നൗവിന്റെ ഡിജിറ്റൽ ട്രാൻസ്ഫർമേഷൻ അവാർഡ്.
പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കെട്ടിട നവീകരണവും ക്ലാസ് മുറികളിലെ കമ്പ്യൂട്ടർവൽക്കരണവും മറ്റു ഗുണമേന്മ നടപടികളുംമൂലം 11 ലക്ഷം കുട്ടികൾ പുതിയതായി പൊതുവിദ്യാലയങ്ങളിൽ ചേർന്നു.
- മികവിന്റെ സൂചികയിൽ ഒന്നാം സ്ഥാനം (കേന്ദ്ര വിദ്യാഭ്യാസ മന്ത്രാലയം).
- മാനവ വികസന സൂചികയിൽ ഒന്നാം റാങ്ക് (നീതി ആയോഗ്).
- ആദ്യത്തെ ഡിജിറ്റൽ സാക്ഷരതാ സംസ്ഥാനം.
- മോസ്റ്റ് ഹാപ്പി സംസ്ഥാനം (ഇന്ത്യാ ടുഡേ മാഗസിൻ).

ഹരിതകേരളം

കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ശുചിത്വ സർവ്വേയിൽ മുൻനിര സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഒന്നായി കേരളം മാറി. വെളിയിടവിസർജ്ജന നിർമ്മാർജ്ജന സംസ്ഥാനമായി. വരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിൽ ഏതാണ്ട് സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വം കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. 80000-ത്തിലേറെ കിലോമീറ്റർ തോടുകൾ വൃത്തിയാക്കി. 4000 പച്ചത്തുരുത്തുകൾ സൃഷ്ടിച്ചു. ഇനി കക്കൂസ് മാലിന്യ സംസ്കരണം സാർവ്വത്രികമാക്കുകയും റോഡുകൾ പോലെ തോടുകളും പുഴകളും വൃത്തിയാക്കുകയും ചെയ്താൽ സമ്പൂർണ്ണ ശുചിത്വ പദവി കൈവരിക്കും. കാലാവസ്ഥാ അനുകൂലന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കൊപ്പം വികസനത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്താനുതകുംവിധം കാർബൺ ബഹിർഗമനം കുറയ്ക്കുകയെന്ന സമീപനമാണ് കൈക്കൊണ്ടത്.

സദ്ഭരണം

ഭരണ നേതൃത്വത്തിൽ നിന്നും അഴിമതി തുടച്ചു നീക്കി. ഇക്കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിലെ ഒരു മന്ത്രിക്ക് എതിരായിപ്പോലും നിയമസഭയിൽ അഴിമതി ആരോപണം ഉണ്ടായില്ല. ക്രമസമാധാനപരിപാലനത്തിൽ കേരളമാണ് ഒന്നാമത്ത്. പട്ടികവിഭാഗങ്ങൾക്കു നേരെയുള്ള ജാതിവിവേചന കേസുകൾ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. രാജ്യത്തെ സദ്ഭരണത്തിന്റെ മാതൃകയാണ് കേരളം. കഴിഞ്ഞ അഞ്ച് വർഷക്കാലത്തിൽ ലഭിച്ച ചില അംഗീകാരങ്ങൾ ഇവയാണ്:

- ഭരണമികവിൽ രാജ്യത്തെ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും മികച്ചത് (പബ്ലിക് അഫയേഴ്സ് ഇൻഡക്സ്).
- ഏറ്റവും അഴിമതി കുറഞ്ഞ സംസ്ഥാനം (ട്രാൻസ്പരൻസി ഇന്റർനാഷണൽ ഇന്ത്യ).
- ഏറ്റവും കുറവു വർഗീയ സംഘർഷമുള്ള സംസ്ഥാനം (നാഷണൽ ക്രൈം

റെക്കോർഡ്സ് ബുറോ).

- ഏറ്റവും കൂടുതൽ പി.എസ്.സി നിയമനം നടത്തിയ സംസ്ഥാനം.

വികേന്ദ്രീകരണം

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണത്തിൽ തുടർച്ചയായി കേരളം ഒന്നാം സ്ഥാനത്താണ്. ഏറെ സാമ്പത്തിക ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അഞ്ചാം ധനകാര്യ കമ്മീഷന്റെ തീർപ്പു പ്രകാരമുള്ള പണം തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഉറപ്പുവരുത്തി. ഇന്ന് ഇന്ത്യാ രാജ്യത്ത് 73, 74-ാം ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിയുടെ രജതജൂബിലി ആഘോഷവും 30-ാം വാർഷികവും ആഘോഷിച്ച രാജ്യത്തെ ഏക സംസ്ഥാനം കേരളമാണ്.

- ഇ-പഞ്ചായത്ത് പുരസ്കാരം.
- ദേശീയ നഗര ഉപജീവന പദ്ധതിക്കുള്ള പുരസ്കാരം.
- ദേശീയ നഗര ജീവനോപാധി മിഷനുള്ള സ്പാർക്ക് അവാർഡ്.

സ്ത്രീതൃപ്ത

രാജ്യത്ത് ജൻഡർ ബജറ്റ് സമ്പ്രദായം മുടക്കമില്ലാതെ നടപ്പിലാക്കുന്ന സംസ്ഥാനം കേരളമാണ്. കുടുംബശ്രീ ഇന്ന് ലോകം മുഴുവൻ അറിയപ്പെടുന്ന സ്ത്രീകളുടെ വികസന ശൃംഖലയാണ്. സ്ത്രീകളുടെ തൊഴിൽ പങ്കാളിത്തം 2017-18-ൽ 26.5 ശതമാനം ആയിരുന്നത് 2023-24-ൽ 36.4 ശതമാനമായി ഉയർന്നു. പ്രധാനപ്പെട്ടകാര്യം, മറ്റു സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായിതാരതമ്യേനഔദ്യോഗിക തൊഴിൽ മേഖലകളിലാണ് സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉയർന്നത് എന്നതാണ്. തൊഴിൽ ശതമാനം ഉയർത്തുന്നതിനും അതിനോടൊപ്പം സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹ്യപദവി മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് സർക്കാർ ഏറ്റെടുത്തത്. 35 വയസ്സിനും 60 വയസ്സിനും ഇടയ്ക്കുള്ള വീട്ടമ്മമാർക്ക് 1000 രൂപ പ്രതിമാസം സ്ത്രീ സുരക്ഷ സഹായമായി നൽകി.

പശ്ചാത്തലമേഖലയിലെ കുതിപ്പ്

വിദ്യാഭ്യാസ-ആരോഗ്യാദി മേഖലകളിൽ നൽകിവന്ന ഊന്നൽമൂലം മുൻ കാലങ്ങളിൽ വേണ്ടത്ര മുതൽമുടക്കം പശ്ചാത്തലസൗകര്യ മേഖലയിൽ ഉണ്ടായില്ല. ഇതു സൃഷ്ടിച്ച പിന്നോക്കാവസ്ഥയെ കഴിഞ്ഞ ഒരു ദശാബ്ദക്കാലത്തിനുള്ളിൽ കേരളം മറികടന്നു. കിഫ്ബി വഴിയും അല്ലാതെയും 2 ലക്ഷം കോടിയുടെ പ്രവൃത്തികളാണ് ഇപ്പോൾ നടന്നുവരുന്നത്. ഇത് പൂർത്തീകരിക്കുന്നതോടെ പശ്ചാത്തലസൗകര്യങ്ങളിലും കേരളം മുൻനിര സംസ്ഥാനമാകും.

പിഡബ്ല്യുഡി റോഡുകളെല്ലാം ബിഎം&ബിസി റോഡുകളായിക്കഴിഞ്ഞു. കേരളവുംകൂടി പണം മുടക്കി ദേശീയപാത അതിവേഗത്തിൽ പൂർത്തീകരിച്ചു

കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. വിഴിഞ്ഞം തുറമുഖത്തിന്റെ ഒന്നാംഘട്ടം പൂർത്തീകരിച്ചു. വിഴിഞ്ഞവും കൊച്ചിയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് നാല് വ്യവസായ ഇടനാഴികളാണ് ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വ്യവസായ പാർക്കുകൾ, വ്യവസായ ക്ലസ്റ്ററുകളും കേന്ദ്രങ്ങളും ലോജിസ്റ്റിക്സ് പാർക്കുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് തുടക്കംകുറിച്ചു കഴിഞ്ഞു.

ട്രാൻസ്ഗ്രിഡ് 2.0-ന്റെ പൂർത്തീകരണത്തോടെ വൈദ്യുതി ദേശീയഗ്രിഡിൽ നിന്ന് സുഗമമായി ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് കഴിയുന്നു. സാധ്യമായ ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികൾ മുഴുവൻ ഏറ്റെടുക്കുകയാണ്. എന്നാൽ അതിലുപരി സോളാർ വൈദ്യുതി ഉല്പാദനത്തിൽ ഒരു മുൻനിര സംസ്ഥാനമായി കേരളം മാറിവരുന്നു. കേരളത്തിലെ ഒരു വീട്ടിൽ ഒരാൾക്കെങ്കിലും ഡിജിറ്റൽ സാക്ഷരതയുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തി. കെ-ഫോൺ യാഥാർത്ഥ്യമായി.

ഇതെല്ലാം സാധ്യമായത് ബജറ്റിനു പുറത്ത് കിഫ്ബി വഴി വലിയ തോതിൽ വായ്പകൾ സമാഹരിച്ചതുകൊണ്ടാണ്. എന്നാൽ യുഡിഎഫ് കടപ്പേടിയിലാണ്. കടബാധ്യത ഉണ്ടെന്നതു ശരി. പക്ഷേ, അതിനു ബദലായി ആസ്തികളുമുണ്ട്. ആ ആസ്തികളാവട്ടെ കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയ്ക്ക് ഉത്തേജനമാകും. അങ്ങനെ കേരളത്തിന്റെ വരുമാനം ഉയരുമ്പോൾ ഈ ബാധ്യതകൾ ഭാരമല്ലാതായിത്തീരുന്നു.

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ പുനഃസംഘടന

ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ മേഖല പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനും മികവുറ്റതാക്കുന്നതിനുമുള്ള ബിരുദ-ബിരുദാനന്തര പഠനത്തിലും സാങ്കേതിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും സമഗ്രമായ പരിഷ്കാരങ്ങൾ നടപ്പാക്കി വരികയാണ്. കാവിവൽക്കരണത്തിനുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാർ അജണ്ടകളെ പ്രതിരോധിച്ചുകൊണ്ട് മതനിരപേക്ഷവും ശാസ്ത്രീയമായ ചിന്തകളെയും അടിയുറച്ചതുമായ ഒന്നായി ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസത്തെ രൂപപ്പെടുത്തുക എന്നത് പ്രധാനപ്പെട്ട ഉത്തരവാദിത്തമായി എൽഡിഎഫ് സർക്കാർ കാണുന്നു. അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ഉള്ളടക്കം വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഇടപെടലാണ് എൽഡിഎഫ് മുന്നോട്ടുവെക്കുന്നത്.

വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും പൂർവ്വവിദ്യാർത്ഥികളുടെയും നൈപുണി പരിശീലനത്തിനും തൊഴിലിനുമുള്ള ക്യാമ്പയിനും വിജ്ഞാന കേരളത്തിന്റെ ഭാഗമായി തുടക്കംകുറിച്ചു. കിഫ്ബി സഹായത്തോടെ വലിയ തോതിൽ പശ്ചാത്തലസൗകര്യ വികസനവും നടന്നുവരുന്നു. ഇതിന്റെ ഫലം ഇപ്പോൾ തന്നെ ദേശീയ റാങ്കിങ്ങിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ നേട്ടങ്ങൾ ആദ്യമായിട്ടാണെന്നും പറയട്ടെ.

- എൻആർഎഫ് റാങ്കിങ്ങ്: രാജ്യത്തെ 200 ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ

42 എണ്ണവും ആദ്യത്തെ 100 സർവകലാശാലകളിൽ 4 എണ്ണവും മികച്ച 100 കോളേജുകളിൽ 14 എണ്ണവും കേരളത്തിൽ നിന്നാണ്.

- നാക് നാക്: കേരള, എംജി സർവകലാശാലകൾക്ക് A++. കാലിക്കറ്റ്, കൊച്ചി, സംസ്കൃത സർവകലാശാലകൾക്ക് A+.
- സംസ്ഥാനത്തെ 269 കോളേജുകൾക്ക് നാക് അംഗീകാരം. 27 കോളേജുകൾക്ക് ഉയർന്ന ഗ്രേഡായ A++.
- ക്യൂഎസ് ആഗോള യൂണിവേഴ്സിറ്റി നാക്കിങ്ങിൽ കേരള സർവകലാശാലയ്ക്ക് 339-ാം സ്ഥാനവും ടൈംസ് ആഗോള നാക്കിങ്ങിൽ എംജി സർവകലാശാല 400-500നും ഇടയ്ക്ക് സ്ഥാനം നേടി.

വ്യവസായസൗഹൃദ കേരളം

പശ്ചാത്തലസൗകര്യ സൃഷ്ടിയുടെയും ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ പരിഷ്കാരങ്ങളുടെയും ആത്യന്തികലക്ഷ്യം വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടനയിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനത്തിനു വഴിയൊരുക്കുകയെന്നതാണ്. ഇന്ന് കേരളം ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വ്യവസായ സൗഹൃദമായ സംസ്ഥാനമായി മാറിയിരിക്കുകയാണ്. അതോടൊപ്പം തൊഴിലാളികളുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും സർക്കാർ പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണ്. പൊതുമേഖലയെ സംരക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് സ്വകാര്യ സംരംഭകരെ കേരളത്തിലേക്ക് ആകർഷിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളാണ് സ്വീകരിച്ചത്.

ഗ്ലോബൽ ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് സമ്മിറ്റിൽ 1.96 ലക്ഷം കോടി രൂപയുടെ വാഗ്ദാനം ലഭിച്ചു. ഇതിൽ 35000 കോടി രൂപയുടെ നിക്ഷേപങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം തുടങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. വ്യവസായ പാർക്കുകൾക്കും ഇടനാഴികകൾക്കും മുൻകൈയെടുത്തു. ഇവയ്ക്കൊക്കെയുള്ള ദേശീയ അംഗീകാരങ്ങളും സർക്കാരിനു ലഭിച്ചു.

- ബിനസ് റിഫോംസ് ആക്ഷൻ പ്ലാൻ നാക്കിങ്: ഏറ്റവും മുൻനിരയിലുള്ള ഫാസ്റ്റ് മൂവർ പട്ടികയിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചു.
- സംരംഭക വർഷം: കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ബെസ്റ്റ് പ്രാക്ടീസ് അംഗീകാരം.
- അമേരിക്കൻ സൊസൈറ്റി ഫോർ പബ്ലിക് അഡ്മിനിസ്ട്രേഷന്റെ പൊതുഭരണത്തിലെ നൂതന സ്കീമുകളുടെ വിഭാഗത്തിൽ ഏറ്റവും മികച്ചത്.

ഐടി

ഏറ്റവും ശ്രദ്ധേയമായ കുതിപ്പ് ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഐടി മേഖലയിലാണ്. ഈ മേഖലയിൽ പണിയെടുക്കുന്നവരുടെ എണ്ണം 26000-ത്തിൽ നിന്ന് 2.5 ലക്ഷമായി ഉയർന്നു. കയറ്റുമതി 15000 കോടി രൂപയിൽ നിന്ന് 25000 കോടി രൂപയായി ഉയർന്നു. 2017-18 ൽ 800 ആയിരുന്ന സ്റ്റാർട്ട് അപ്പുകളുടെ എണ്ണം 2024-25 ൽ 6477 ആയി വർദ്ധിച്ചു.

- കേരള സ്റ്റാർട്ട് അപ്പ്: മികച്ച പബ്ലിക് ബിസിനസ് ആക്സിലറേറ്റർ
- ക്രിസിൽ റേറ്റിങ്ങിൽ തിരുവനന്തപുരം ടെക്നോപാർക്കിന് തുടർച്ചയായി എ പ്ലസ് സ്റ്റേബിൾ റാങ്ക്.
- ഐടി മിഷന്റെ അക്ഷയ പ്രോജക്ടിന് 2023-ലെ ഡിജിറ്റൽ ട്രാൻസ്ഫർമേഷൻ പുരസ്കാരം.
- കേന്ദ്രത്തിന്റെ യുഡെസ് പ്ലസ് റിപ്പോർട്ടിൽ ഒന്നാസ്ഥാനം.

ടൂറിസം

കോവിഡ് കാലത്തെ തിരിച്ചടിയെ ടൂറിസം പൂർണ്ണമായും മറികടന്നു. കോവി ഡിനു മുമ്പ് 1.5 കോടി ആഭ്യന്തര ടൂറിസ്റ്റുകൾ വന്നിരുന്ന സ്ഥാനത്ത് ഇന്ന് 2.5 കോടി ടൂറിസ്റ്റുകൾ കേരളത്തിൽ വരുന്നു. കേരളത്തിൽ ഏറ്റവും വേഗതയിൽ വളരുന്ന വ്യവസായ മേഖലകളിലൊന്നായി ടൂറിസം മാറിയിട്ടുണ്ട്.

- ടൂറിസം രംഗത്തെ പ്രകടനത്തിന് ഗോൾഡൻ സ്റ്റാർ പുരസ്കാരം, ലോൺലി പ്ലാനറ്റ് അവാർഡ്, ബെറ്റർ ഹോളി ഡേ അവാർഡ്, ഔട്ട് ലുക്ക് ട്രാവലർ അവാർഡ് തുടങ്ങിയവ ലഭിച്ചു.
- ITB ബെർലിൻ ഗോൾഡൻ സിറ്റി ഗേറ്റ് അവാർഡ് 2025: (രണ്ട് ടൂറിസം ക്യാമ്പ യിനുകൾക്ക്).
- ICRT ഗോൾഡ് അവാർഡ്: ഉത്തരവാദിത്വ ടൂറിസത്തിന് (മൂന്ന് തവണ)

മതനിരപേക്ഷ സർക്കാർ

നവകേരള വികസന അജണ്ട നേടുന്നതിന് സമാധാനാന്തരീക്ഷം അത്യന്താ പേക്ഷിതമാണ്. ക്രമസമാധാനവും സൈബരജീവിതവും ഇന്ന് ഏറ്റവും വലിയ വെല്ലുവിളി നേരിടുന്നത് വർഗീയ ശക്തികളിൽ നിന്നാണ്. ബിജെപിയും കോൺഗ്രസും ഭരിക്കുന്ന 12 സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇന്ന് മതപരിവർത്തന നിരോധന നിയമം പ്രാബല്യത്തിലുണ്ട്. ക്രിസ്ത്യൻ മതന്യൂനപക്ഷങ്ങളടക്കമുള്ളവർക്കെതിരെ കടന്നാക്രമണത്തിന് ഈ കരിനിയമമാണ് ഉപയോഗിക്കുന്നത്.

കറകളഞ്ഞ ന്യൂനപക്ഷ വിരോധം പ്രചരിപ്പിച്ചും ഭരണഘടനാസ്ഥാപനങ്ങളും അവകാശങ്ങളും നിർവീര്യമാക്കിയും നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പുള്ള സാമൂഹ്യാവസ്ഥയിലെ ആധിപത്യക്രമം പുനഃസ്ഥാപിക്കാൻ സംഘപരിവാർ ശക്തികൾ തങ്ങളുടെ കേന്ദ്ര ഭരണാധികാരത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയാണ്. ഇതാണ് മതനിരപേക്ഷ ജനാധിപത്യ ഇന്ത്യ നേരിടുന്ന ഏറ്റവും ആപത്കരമായ വെല്ലുവിളി. ഭൂരിപക്ഷ വർഗ്ഗീയശക്തികളുടെ ഇടപെടൽ ന്യൂനപക്ഷ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ അരക്ഷിതാവസ്ഥ രൂപപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഇത് ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയാണ് ന്യൂനപക്ഷ-വർഗ്ഗീയ തീവ്രവാദ ചിന്താഗതിക്കാർ നടത്തുന്ന പ്രചരണ പ്രവർത്തനം ഭൂരിപക്ഷ വർഗ്ഗീയതയ്ക്കും വളമായി തീരുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇരുകൂട്ടരും മതനിരപേക്ഷ മൂല്യങ്ങളുടെയും മാനുഷികമായ ബന്ധങ്ങളെയും ശാസ്ത്രീയമായ ചിന്തകളെയും പ്രതിരോധിക്കുന്ന തരത്തിൽ ഇടപെടുന്ന നവരാജ്യം.

ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ പേരിലായാലും ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ പേരിലായാലും മതരാഷ്ട്രവാദം നാടിന് അപകടമാണ്. മതരാഷ്ട്രവാദവും മതവിശ്വാസവും രണ്ടാണ് എന്ന സുചിന്തിതമായ നിലപാടാണ് എൽഡിഎഫ് ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നത്. മതനിരപേക്ഷത അംഗീകരിക്കപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിലാണ് എല്ലാ മതവിശ്വാസികൾക്കും അവരുടെ വിശ്വാസങ്ങളുമായും വിശ്വാസമില്ലാത്തവർക്ക് അങ്ങനെയും ജീവിക്കാൻ കഴിയുന്ന ബഹുസ്വര സംസ്കാരം രൂപപ്പെടുകയുള്ളൂ.

രാഷ്ട്രത്തിലെ എല്ലാ പൗരന്മാർക്കും തുല്യതയോടെ ജീവിക്കാനുള്ള അവസരത്തിനായാണ് ഇടതുപക്ഷം നിലകൊള്ളുന്നതെങ്കിൽ മതരാഷ്ട്രവാദികൾക്ക് അവരുടെ മതത്തിൽ ഉൾപ്പെടാത്ത എല്ലാവരും രണ്ടാംകിട പൗരന്മാരും ശത്രുക്കളുമാണ്. വർഗീയ തീവ്രവാദ ശക്തികളെ ചെറുത്തുതോൽപ്പിക്കാൻ വിശ്വാസികളുടെ ഐക്യനിരയ്ക്കു മാത്രമേ കഴിയൂ. ഒരുതരത്തിലുള്ള വർഗീയതയുമായും സന്ധി ചെയ്യാതെ എല്ലാ മതവിശ്വാസികളുടെയും വിശ്വാസം സംരക്ഷിക്കാനും ഒരു മതത്തിലും വിശ്വാസമില്ലാത്തവർക്കും സമാധാനത്തോടെ ജീവിക്കാനും വേണ്ടിയുള്ള മതനിരപേക്ഷ രാഷ്ട്രീയമാണ് ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യമുന്നണി ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നത്.

സംസ്ഥാന അവകാശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി

കേരളത്തിന്റെ വികസന അജണ്ട നേരിടുന്ന മറ്റൊരു വെല്ലുവിളി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അധികാരങ്ങളെ കവർന്നെടുക്കാനുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ഫെഡറൽ വിരുദ്ധ നീക്കങ്ങളാണ്. ഈ വെല്ലുവിളി എത്രമാണ് ഗൗരവമുള്ളതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞ അഞ്ച് വർഷക്കാലത്തെ അനുഭവങ്ങൾ മാത്രം നോക്കിയാൽ മതി. സംസ്ഥാന നിയമസഭ പാസ്സാക്കിയ നിയമങ്ങൾ ഗവർണ്ണർ അനിശ്ചിതമായി വച്ചുതാമസിപ്പിക്കുകയാണ്. കേന്ദ്ര സർക്കാർ സ്ഥാപിക്കുന്ന റെഗുലേറ്ററി അതോറിറ്റികൾ വഴി സംസ്ഥാന ഭരണത്തിൽ ഇടപെടുകയാണ്. സർവകലാശാലകളുടെ പ്രവർത്തനത്തെക്കേരളത്തിലെ ഗവർണ്ണർ ഒരു ഭരണ സ്തംഭനത്തിൽതന്നെ എത്തിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

ധന ഫെഡറലിസത്തെ ബിജെപി അട്ടിമറിക്കുകയാണ്. കേരളത്തെ ധനപരമായി തെരുക്കുന്നതിനും വികസന അജണ്ടയെ അട്ടിമറിക്കുന്നതിനും എല്ലാ കുതന്ത്രങ്ങളും കേന്ദ്ര സർക്കാർ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. കിഫ്ബിയുടെ വായ്പകൾ സംസ്ഥാന സർക്കാർ എടുക്കുന്ന വായ്പകൾക്കു തുല്യമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വാർഷിക വായ്പകൾ കുത്തനെ

വെട്ടിക്കുറയ്ക്കുകയാണ്. പതിനാറാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ചെറിയൊരു വർദ്ധന കേരളത്തിനുള്ള നികുതി വിഹിതത്തിൽ വരുത്തുകയുണ്ടായി. പക്ഷേ, നമുക്ക് കഴിഞ്ഞ പ്രാവശ്യം ലഭിച്ച 53000 കോടി രൂപയുടെ ഗ്രാന്റ് ഇല്ലാതാക്കി. ഇതിനു പകരം കൂടുതൽ പണം കേന്ദ്രവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾക്കുവേണ്ടി നീക്കിവച്ചിരിക്കുകയാണ്. കേന്ദ്രവിഷ്കൃത പദ്ധതികളിൽ കേരളത്തിന് ഇതുവരെ ലഭിച്ച വിഹിതമാകട്ടെ 1.9 ശതമാനമേ വരൂ. സംസ്ഥാനങ്ങളുമായി പങ്കുവയ്ക്കേണ്ടതില്ലാത്ത സൈസും സർചാർജ്ജും വഴി എത്ര വേണമെങ്കിലും നികുതി സമാഹരിക്കാൻ കേന്ദ്രത്തിനു ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ അനുവാദം നൽകിയിരിക്കുകയാണ്.

കേരളത്തിനോട് കേന്ദ്ര സർക്കാർ അനുവർത്തിക്കുന്ന വിവേചനങ്ങൾക്ക് യുഡിഎഫിന്റെ ഒത്താശയുണ്ടെന്നുള്ളതാണ് ഏറ്റവും ദുർഭാഗ്യകരമായ അവസ്ഥ. കേരളത്തിനുവേണ്ടി വാദിക്കാൻ യുഡിഎഫ് തയ്യാറല്ല. കിഫ്ബിയെ തകർക്കുന്നതിനുവേണ്ടി സി&എജിയുമായും കേന്ദ്ര സർക്കാരുമായും ഒത്തുകളിച്ച വരാണ് അവർ. കിഫ്ബിയെ തകർക്കുന്നതിന് കോടതിയിൽ കേസ് ഫയൽ ചെയ്യുന്നതിനും അവർക്കു മടിയുണ്ടായില്ല. ഈ അഞ്ചാംപത്തികളെ ഭരണത്തിൽ നിന്നു മാറ്റിനിർത്തിക്കൊണ്ടല്ലാതെ കേരളത്തിന്റെ വികസനം സാധ്യമല്ല.

ജനവിരുദ്ധ നയങ്ങൾക്കെതിരെ

ഹിന്ദുത്വ വർഗ്ഗീയതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേന്ദ്ര അധികാരം കൈക്കലാക്കിയ ബിജെപി അറുപിന്തിരിപ്പൻ കോർപ്പറേറ്റ് സാമ്പത്തിക നയങ്ങൾ നടപ്പാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ലേബർ കോഡുകൾ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുത്തി. സ്വതന്ത്രവ്യാപാര കരാറുകളിലൂടെ ഇന്ത്യയെ വിദേശികൾക്കു തുറന്നുകൊടുക്കുകയാണ്. അമേരിക്കൻ വ്യാപാര വ്യവസ്ഥകൾക്കു മുന്നിൽ കീഴടങ്ങുകയാണ്. കാർഷിക മേഖലയെ തകർക്കുന്ന നയങ്ങൾ നടപ്പാക്കുകയാണ്. പൊതുമേഖല വിറ്റുതുലയ്ക്കുന്നു. ബാങ്കിന്റെയും ഇൻഷുറൻസിന്റെയും സ്വകാര്യവൽക്കരണം ഓഹരിവിൽപ്പനയിലൂടെപടിപടിയായി നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ഈ നയങ്ങളുടെയെല്ലാം തുടക്കക്കാർ കോൺഗ്രസാണ്. ബിജെപിയിൽ നിന്നു വ്യത്യസ്തമായൊരു സാമ്പത്തിക നയം യുഡിഎഫിന് ഇല്ല. ബദൽ നയങ്ങൾ ഉയർത്താൻ ഇടതുപക്ഷത്തിനേ കഴിയൂ. യുഡിഎഫ് ശ്രമിക്കുന്നത് കേരളത്തെ പത്ത് വർഷം മുമ്പുള്ള ഇരുണ്ടകാലത്തേക്ക് തിരിച്ചു കൊണ്ടു പോകാനാണ്. ഇത്തരമൊരു തിരിച്ചുപോക്ക് കേരളത്തിന് അപരിഹാര്യമായ നഷ്ടം സൃഷ്ടിക്കും.

മോദിയുടെ സാമ്പത്തിക നയം മാത്രമല്ല, വിദേശനയവും ജനവിരുദ്ധമാണ്. ഈ വിദേശനയത്തിന്റെ സമ്പൂർണ്ണ പരാജയത്തിന്റെ ദർശനമാണ് പശ്ചിമേ

ഷ്യൻ പ്രതിസന്ധിയിൽ കാണുന്നത്. നമ്മുടെ വിദേശനയ പാരമ്പര്യങ്ങളെയെല്ലാം തള്ളിക്കളഞ്ഞ് അമേരിക്കൻ-ഇസ്രയേൽ കടന്നാക്രമണത്തിനു തൊട്ടുമുമ്പ് മോദി ഇസ്രയേൽ സന്ദർശിച്ച് ഐക്യദാർഢ്യം പ്രഖ്യാപിച്ചു. ഒരു പരമാധികാര രാഷ്ട്രത്തലവനെ സന്ധിസമാധാന ചർച്ചകളുടെ മറവിൽ കടന്നാക്രമണം നടത്തി കൊലചെയ്യുകയും ഒരു സ്കൂളിലെ കുട്ടികളെ മുഴുവൻ കൊന്നൊടുക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് ഒരു പ്രതിഷേധ പ്രസ്താവന പോയിട്ട്, അനുശോചന സന്ദേശം പോലും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ തയ്യാറായില്ല. അത്രയ്ക്കുണ്ട് മോദിയുടെ അമേരിക്കൻ ദാസ്യവൃത്തി. ഇന്ത്യയുടെ സുഹൃദ് രാജ്യമായ ഇറാനെ വഞ്ചിച്ചു. ഇതിന്റെയെല്ലാം ഫലം നാം ഇന്ന് അനുഭവിക്കുകയാണ്.

പാചകവാതകം ഇല്ല, പെട്രോളിയം ഉല്പന്നങ്ങളുടെ വില ഉയരുമെന്ന് നിശ്ചയം. വിലക്കയറ്റത്തിന് ആക്കംകൂടി തുടങ്ങി. ഓഹരി വിപണികൾ തകരുന്നൂ. രൂപയുടെ മൂല്യം ഇടിയുന്നു. 2008-ലെമ്പോലെ ആഗോള തകർച്ചയിൽ പിടിച്ചുനിൽക്കാനുള്ള ശേഷിയില്ലാത്ത ഒരു രാജ്യമായി ഇന്ത്യയെ മോദി കൊണ്ടെത്തിച്ചു.

പശ്ചിമേഷ്യയിലെ സംഘർഷം കേരളത്തിൽ നിന്നുള്ള ലക്ഷക്കണക്കിന് കുടിയേറ്റക്കാരെയും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളെയും നമ്മുടെ സംസ്ഥാന സമ്പദ്ഘടനയേയും പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുമെന്ന് തീർച്ചയാണ്. പ്രവാസികളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും പുരനധിവാസത്തിനും വേണ്ടി കേരളം പോലെ നിശ്ചയദാർഢ്യത്തോടെ നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റൊരു സംസ്ഥാനം രാജ്യത്ത് വേറെ ഇല്ല. ഈയൊരു ആപത്ഘട്ടത്തിൽ പ്രതിസന്ധികളെ അതിജീവിക്കുന്നതിനും ഇരകളെ ചേർത്തുപിടിക്കുന്നതിനും കഴിവുറ്റതെന്നു തെളിയിച്ച ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി തന്നെ കേരളത്തിൽ തുടരണം.

പ്രകടനപത്രിക - 60 ഇന പരിപാടി

2026 കേരള നിയമസഭാ തിരഞ്ഞെടുപ്പിലേക്കുള്ള പ്രകടനപത്രിക വിപുലമായ ജനകീയ സംവാദങ്ങളിലൂടെയാണ് രൂപം നൽകിയിട്ടുള്ളത്. എല്ലാ വിഭാഗം ജനങ്ങളുമായും മുഖ്യമന്ത്രി നേരിട്ടു നടത്തിയ സംവാദങ്ങൾ, മൂന്ന് കേരള വികസന ജാഥകളിൽ ജില്ലകളിൽ നടത്തിയ സംവാദങ്ങൾ, എകെജി പഠന ഗവേഷണ കേന്ദ്രം അഞ്ചാമത് അന്താരാഷ്ട്ര കേരള പഠന കോൺഗ്രസിന്റെ വിവിധ സമ്മേളനങ്ങളിലായി നടത്തിയ ചർച്ചകൾ, സി. അച്യുതമേനോൻ ഫൗണ്ടേഷൻ നടത്തിയ വികസന കോൺക്ലേവ്, ആസൂത്രണ ബോർഡ് സംഘടിപ്പിച്ച വിഷൻ 2031 സമ്മേളനങ്ങൾ, ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണിയുടെ ഘടക കക്ഷികൾ തയ്യാറാക്കിയ രേഖകൾ എന്നിവയെല്ലാം ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടാണ് 950 നിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ഈ പ്രകടനപത്രികയ്ക്ക് രൂപം നൽകിയിരിക്കുന്നത്.

പെട്ടെന്നൊരു വിഹഗവീക്ഷണം നൽകുന്നതിനുവേണ്ടി 950 നിർദ്ദേശങ്ങളെ 60 ഇന പരിപാടിയായി സംക്ഷേപിച്ചിരിക്കുകയാണ്. വിശദമായ പ്രകടനപത്രിക അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ പുറംചട്ടയിലുള്ള ക്യൂആർ കോഡ് സ്കാൻ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ 950 ഇനങ്ങൾ അടങ്ങിയ പ്രകടനപത്രികയുടെ പൂർണ്ണരൂപം ലഭ്യമാകും.

വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടയിലേക്കുള്ള പരിവർത്തനം അടുത്ത അഞ്ച് വർഷത്തിനുള്ളിൽ പൂർത്തീകരിക്കും. അതിന്റെ ഫലമായുണ്ടാകുന്ന സാമ്പത്തിക വരുമാനത്തിലെ വർദ്ധനയുടെ നേട്ടം കേരളത്തിലെ എല്ലാ പൗരന്മാർക്കും ലഭ്യമാകുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തും. അതിനായി തൊഴിലില്ലായ്മയും ദാരിദ്ര്യവും പരിഹരിക്കും. അതോടൊപ്പം വികേന്ദ്രീകൃത ജനാധിപത്യത്തിലും മതനിരപേക്ഷതയിലും തുല്യതയിലും പുരോഗമനചിന്തയിലും അധിഷ്ഠിതമായ ഒരു സമൂഹമായിരിക്കും കേരളം.

1. **കേവല ദാരിദ്ര്യം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യും:** കേരളം അതിദാരിദ്ര്യം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്തത് ആഗോള ശ്രദ്ധപിടിച്ചുപറ്റി. ഇനി നമ്മൾ പുതിയൊരു ലക്ഷ്യം പ്രഖ്യാപിക്കുകയാണ്- കേവല ദാരിദ്ര്യം ഇല്ലായ്മ ചെയ്യും. ഏറ്റവും ദരിദ്രരായ ഏതാണ്ട് അഞ്ച് ലക്ഷം കുടുംബങ്ങളെ കൃത്യമായ മാനദണ്ഡങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കണ്ടെത്തി അവരെ ദാരിദ്ര്യത്തിൽ നിന്ന് കരകയറ്റും. പട്ടികവിഭാഗങ്ങൾ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ, ആശ്രയ പദ്ധതിക്കാർ, അന്യോദയ കാർഡുകാർ തുടങ്ങിയവരുടെ പരിഗണന ഉറപ്പുവരുത്തും. (അനുബന്ധം 267-270)

2. **ആരോഗ്യകരമായ വാർദ്ധക്യം, കിടപ്പുരോഗികൾക്ക് സമ്പൂർണ്ണ പരിരക്ഷ:** കുട്ടികളുടെ പരിപാലനത്തിനുള്ള മികവിൽ കേരളം പ്രശസ്തമാണ്. എന്നാൽ ഇന്ന് കുട്ടികളുടെ എണ്ണം കുറയുന്നു, പ്രായമുള്ളവരുടെ എണ്ണം വർദ്ധിക്കുന്നു. കുട്ടികളുടെ കാര്യത്തിലെമ്പോഴും മുതിർന്ന പൗരന്മാരുടെ പരിരക്ഷയിലും ഒരു സാമൂഹ്യ മാതൃക ലോകത്തിനു മുന്നിൽ സൃഷ്ടിക്കുകയെന്നുള്ള ദൗത്യം നാം ഏറ്റെടുക്കുകയാണ്. കിടപ്പുരോഗികളുടെ അവകാശങ്ങൾ പ്രഖ്യാപിക്കുകയും അവ നടപ്പാക്കുന്നതിന് ജനകീയപരിപാടിക്കു രൂപം നൽകുകയും ചെയ്യും. വിവിധ സർക്കാർ സ്കീമുകൾ പ്രാദേശികതലത്തിൽ സംയോജിപ്പിച്ച് കിടപ്പുരോഗികൾക്ക് സമ്പൂർണ്ണ പരിരക്ഷയും മറ്റും

വയോജനങ്ങൾക്ക് ആരോഗ്യകരവും ആനന്ദകരവുമായ ജീവിതവും ഉറപ്പുവരുത്തും. എല്ലാ ക്ഷേമ പെൻഷനുകളും പ്രതിമാസം 3000 രൂപയായി വർദ്ധിപ്പിക്കും. (അനുബന്ധം 285-294)

- 3. **കേരളത്തിൽ പഠിച്ചാൽ ജോലി ഉറപ്പ്:**പഠനം പൂർത്തിയാക്കുന്ന എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ക്യാമ്പസ് പ്ലേസ്മെന്റ് ഉറപ്പാക്കും. 2025-26 അദ്ധ്യയന വർഷത്തിൽ 60,000 വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഇത്തരത്തിൽ ജോലി ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. വിവിധ കമ്പനികളിലെ തൊഴിലുകളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ നൈപുണി വികസന കേന്ദ്രങ്ങളുടെ മുൻ കൈയിൽ നടത്തിയ പരിശീലനത്തിന്റെ നേട്ടമാണിത്. ഈ വിജയകരമായ മാതൃക സാർവ്വത്രികമാക്കും. തൊഴിൽ പരിശീലനം കരിക്കുലത്തിന്റെ ഭാഗമാണ്. നൈപുണി പരിശീലനത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് “കണക്ട് ടു വർക്ക്” സ്കോളർഷിപ്പ് ലഭ്യമാക്കും. വിജ്ഞാന കേരളത്തിന്റെ ഭാഗമായി മെന്റർമാരുടെ സന്നദ്ധ സേന രൂപീകരിക്കും. അഭ്യസ്തവിദ്യരുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള വലിയൊരു കാൽവയ്പ്പായിരിക്കുമിത്. (അനുബന്ധം 85, 86, 232-261)

- 4. **അഭ്യസ്തവിദ്യരുടെ സംരംഭങ്ങൾക്ക് പലിശരഹിത വായ്പ:** കോളേജുകളിൽ സംരംഭകത്വ പ്രോത്സാഹനത്തിനായി ഹാക്കത്തോണുകളും ഇൻകുബേറ്ററുകളും സംഘടിപ്പിക്കും. വിദ്യാർത്ഥി പ്രതിഭകളെ സർക്കാർ പ്രൊജക്ടുകളിൽ പങ്കാളികളാക്കുന്നതിനും വിദ്യാലയങ്ങളിൽ ഉല്പാദന കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും ഒരു പ്രത്യേക കമ്പനിക്ക് രൂപം നൽകും. യുവജനങ്ങളുടെ പുതിയ സംരംഭങ്ങൾക്ക് പലിശരഹിത വായ്പ നൽകും. ഗ്ലോബൽ കേപ്പബിലിറ്റി സെന്ററുകൾ (GCC) 40-ൽ നിന്നും 120 ആയി വർദ്ധിപ്പിച്ച് രണ്ട് ലക്ഷം പ്രൊഫഷണലുകൾക്ക് ഉയർന്ന നിലവാരമുള്ള ജോലികൾ സൃഷ്ടിക്കും. സ്റ്റാർട്ട് അപ്പ് വില്ലേജിനു പുറമേ ഇന്നവേഷൻ സോണും കളമശ്ശേരിയിൽ സ്ഥാപിക്കും. ഏറ്റവും നല്ല സ്റ്റാർട്ട് അപ്പ് ആവാസവ്യവസ്ഥയെന്ന സ്ഥാനം നിലനിർത്തും.(അനുബന്ധം 51-57, 64-75)

- 5. **സ്ത്രീകളിൽ 50 ശതമാനം പേർക്ക് ജോലി ഉറപ്പുവരുത്തും:** തൊഴിൽ പ്രായത്തിലുള്ള സ്ത്രീകളിൽ 30 ശതമാനത്തിൽ താഴെ മാത്രമേ വീടിനു

പുറത്ത് ജോലിക്ക് പോകുന്നുള്ളൂ. ഇത് 50 ശതമാനമായി ഉയർത്തും. ഇതിന് കുടുംബശ്രീയും തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും നേതൃത്വം നൽകും. സംരംഭകർ പ്രാദേശിക തൊഴിലുകളിൽ സ്ത്രീകളെ തിരഞ്ഞെടുത്താൽ അവർക്കുള്ള നൈപുണി പരിശീലനം തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പിന്തുണയോടെ നൽകും. യാത്രാ സുരക്ഷ, കുട്ടികൾക്ക് ആഫ്റ്റർ സ്കൂൾ കെയർ, ഗാർഹിക ജോലിഭാരം

കുറയ്ക്കുക തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ ആവശ്യമായ സാമൂഹ്യപിന്തുണ കുടുംബശ്രീ ഉറപ്പുവരുത്തും. ഈ വേതനാധിഷ്ഠിത തൊഴിലുകൾക്കു പുറമേ കുടുംബശ്രീയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ സാന്ത്വന പരിചരണം, സാങ്കേതിക സേവനങ്ങൾ, വാതിൽപ്പടി വിപണനം തുടങ്ങി സേവന സംരംഭശൃംഖലകളും സ്വയംതൊഴിൽ സംരംഭങ്ങളും ആരംഭിക്കും. ഇതുവഴി അഞ്ചാം വർഷം ആകുമ്പോഴേക്കും 25000-ത്തോളം കോടി രൂപ അധികവരുമാനമായി താഴ്ന്ന-ഇടത്തരം കുടുംബങ്ങൾക്കു ലഭ്യമാകും. അഭ്യസ്തവിദ്യരായ സ്ത്രീകൾക്ക് 'വർക്ക് നിയർ' ഹോമുകളിൽ ജോലിയെടുക്കാനുള്ള അവസരം സൃഷ്ടിക്കും. (അനുബന്ധം 253, 254, 271-278)

6. **“ബാക്ക് ടു ക്യാമ്പസ്” തൊഴിൽ പരിശീലനം:** പഠനം

പൂർത്തീകരിച്ച അഭ്യസ്തവിദ്യരായ തൊഴിലന്വേഷകർക്ക് നൈപുണി പരിശീലനം നൽകി തൊഴിൽ മേളകളിലൂടെ ജോലി നൽകുന്ന പരിപാടി ഊർജ്ജിതപ്പെടുത്തും. തൊഴിൽ പരിശീലനം വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി നടത്തുന്നതാണ് ഫലപ്രദമെന്നു തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. തൊഴിൽ പരിശീലനം ഇല്ലാതെയുള്ള തൊഴിൽ മേളകൾ വേണ്ടത്ര ഫലപ്രദമാകില്ലായെന്നും വ്യക്തമായിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് കഴിവതും അവർ പഠിച്ചിരുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിൽത്തന്നെ തൊഴിലുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി നൈപുണി പരിശീലനം നൽകും. ഇതിനെയാണ് 'ബാക്ക് ടു ക്യാമ്പസ്' പരിപാടി എന്നു വിളിക്കുന്നത്. (അനുബന്ധം 251, 252, 330, 346)

7. **തൊഴിലുറപ്പിനെ തകർക്കാനുള്ള നീക്കങ്ങളെ**

പ്രതിരോധിക്കും: മഹാത്മാഗാന്ധി ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനുള്ള പരിഷ്കാ

രങ്ങൾ കേന്ദ്ര സർക്കാർ നടപ്പിലാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. ആവശ്യമനു സരിച്ച് ജോലി എന്നതിനു പകരം കേരളം പോലുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് തൊഴിലവസരങ്ങൾ വെട്ടിക്കുറയ്ക്കാനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയാണ്. ചെലവിന്റെ 60 ശതമാനവും, കൂടുതൽ തൊഴിൽ വേണമെങ്കിൽ ആ തുകയും സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ കണ്ടെത്തണമെന്നാണ് നിർദ്ദേശം. ഈ നീക്കങ്ങളെ പ്രതിരോധിക്കും. അതോടൊപ്പം കേരളത്തിലെ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി മുൻകാലങ്ങളിലെന്നപോലെ തുടരുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഇതിനുള്ള അധികപണം കണ്ടെത്തും. (അനുബന്ധം 279)

- 8. **വ്യവസായവൽക്കരണക്കൂതിപ്പ്:** സംസ്ഥാന വരുമാനത്തിൽ മാനുഫാക്ചറിംഗ് വ്യവസായത്തിന്റെ വിഹിതം 2015-16-ൽ 10.14 ശതമാനവും 2024-25-ൽ 13 ശതമാനവും ആയിരുന്നു. ഇത് 2031-ൽ 16 ശതമാനമായി ഉയർത്തും. ഇതിന് അടിത്തറപാകുക വിഴിഞ്ഞവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ആവിഷ്കരിക്കുന്ന തിരുവനന്തപുരത്തിനു ചുറ്റുമായുള്ള കോറിഡോറും കൊല്ലം -പുനലൂർ കോറിഡോറും കൊച്ചിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ആവിഷ്കരിക്കുന്ന കോയമ്പത്തൂർ, മംഗലാപുരം കോറിഡോറുകളുമാണ്. കൂടാതെ, ചവറ - കൊച്ചി റെയർ എർത്ത് കോറിഡോറും ആരംഭിക്കും. ഇതിനു പുറമേ പ്രതിരോധ ക്ലസ്റ്റർ (തിരുവനന്തപുരം), ഗ്ലോബൽ സിറ്റി (കൊച്ചി), ബയോടെക് & ലൈഫ് സയൻസ് സിറ്റി (കോഴിക്കോട്, മലപ്പുറം), ESDM & പവർ ഇലക്ട്രോണിക്സ് മാനുഫാക്ചറിങ് ക്യാമ്പസ് (കണ്ണൂർ), മെഗാ ഭക്ഷ്യ സംസ്കരണ പാർക്ക് (കൊല്ലം), മെഡിക്കൽ ബയോട്ടിക് ഹബ്ബ് (തിരുവനന്തപുരം), സൈബർ വാലി (കൊച്ചി), ഇന്ത്യ ഇന്നവേഷൻ സെന്റർ ഫോർ ഗ്രാഫിൻ തുടങ്ങിയ ഇന്നവേഷൻ ഹബ്ബുകൾ സ്ഥാപിക്കും. എല്ലാ ജില്ലകളിലും ഒട്ടനവധി ചെറുകിട പാർക്കുകളും ജോബ് സെന്ററുകളും സ്ഥാപിക്കും. രണ്ട് ലക്ഷം കോടി രൂപയുടെ നിക്ഷേപം അഞ്ച് വർഷം കൊണ്ട് ഉണ്ടാകും. (അനുബന്ധം 1-43)

- 9. **പൊതുമേഖലയെ വിപുലപ്പെടുത്തും:** 2015-16-ൽ 2000-ത്തിൽപ്പരം കോടി രൂപയായിരുന്ന ടേൺ ഓവർ 2024-25-ൽ 5000-ത്തിൽപ്പരം കോടി രൂപയായി വർദ്ധിച്ചു. അന്നത്തെ പ്രവർത്തന നഷ്ടം 134 കോടി രൂപ പ്രവർത്തന ലാഭമായി മാറി. 2031-ൽ ടേൺ ഓവർ 10000 കോടി രൂപയായി ഉയർത്തും. ആധുനിക

കവൽക്കരണം, വൈവിധ്യവൽക്കരണം, പ്രൊഫഷണലൈസേഷൻ എന്നീ വയിലൂടെ എല്ലാ പൊതുമേഖലാ വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങളും ലാഭകരമാക്കും. (അനുബന്ധം 35-43)

10. **ടൂറിസം വളർച്ചയുടെ ചാലകശക്തി:** 2031 ആകുമ്പോഴേക്കും അഞ്ച് കോടി ആഭ്യന്തര ടൂറിസ്റ്റുകളെയും 15 ലക്ഷം വിദേശ ടൂറിസ്റ്റുകളെയും കേരളത്തിലേക്ക് ആകർഷിക്കും. ഇത് ഇപ്പോൾ വരുന്ന ടൂറിസ്റ്റുകളുടെ എണ്ണത്തിന്റെ ഇരട്ടി വരും. ഇത്തരമൊരു വിപുലീകരണത്തിനാവശ്യമായ പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ, പുതിയ ടൂറിസം ഉല്പന്നങ്ങൾ, ഡെസ്റ്റിനേഷനുകൾ, ഇടനാഴികൾ, എന്നിവ ആസൂത്രിതമായി സൃഷ്ടിക്കും. പ്രകൃതി സൗഹൃദ ഉത്തരവാദിത്വ ടൂറിസം വഴി ടൂറിസം വികസനത്തിന്റെ നേട്ടങ്ങൾ പ്രദേശവാസികൾക്കും ലഭ്യമാക്കും. (അനുബന്ധം 93-114)

11. **മിഷൻ 100000:** ഒരുലക്ഷം നാനോ മൈക്രോ സംരംഭങ്ങളെ ശരാശരി ഒരു കോടി രൂപ വിറ്റു വരവുള്ള സംരംഭങ്ങൾ ആക്കി ഉയർത്തുന്നതിനുള്ള സ്കീമിനു രൂപം നൽകും. ഇതുപോലെ 1000 ചെറുകിട സംരംഭങ്ങളെ 100 കോടി വിലപനയുള്ള കമ്പനികളായി വളർത്തുന്നതിനുള്ള മിഷനും തുടരും. പ്രതിവർഷം ഏതാണ്ട് 15000 വച്ച് ചെറുകിട സംരംഭങ്ങൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരുന്ന കേരളത്തിൽ സംരംഭകത്വ വർഷം മുതൽ പുതിയതായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്ന മൈക്രോ-ചെറുകിട സംരംഭങ്ങളുടെ എണ്ണം ഏതാണ്ട് ഒരുലക്ഷം വീതമായി ഉയർന്നിട്ടുണ്ട്. സംരംഭകത്വ വർഷത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചെറുകിട വ്യവസായ പ്രോത്സാഹനാർത്ഥം നടപ്പാക്കിയ ഏകജാലക സംവിധാനം, പലിശ സബ്സിഡി, സ്വകാര്യ വ്യവസായ എസ്റ്റേറ്റുകൾ, പ്രത്യേക പിന്തുണ സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവ തുടരും. (അനുബന്ധം 27-31)

12. **പരമ്പരാഗത വ്യവസായങ്ങളുടെ നവീകരണവും വൈവിധ്യവൽക്കരണവും:** കയർ, കശുവണ്ടി, കൈത്തറി, പനമ്പ് എന്നീ വ്യവസായങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് വിളിച്ചുചേർത്ത കോൺക്ലേവുകളിലെ നിർദ്ദേശങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഈ വ്യവസായങ്ങളെ നവീകരിക്കുന്നതിനും ഉല്പന്നങ്ങൾ വൈവിധ്യവൽക്കരിക്കുന്നതിനുമുള്ള നടപടി സ്വീ

കരിക്കും. അസംസ്കൃത വസ്തുക്കളായ ചകിരി, തോട്ടണ്ടി, നൂല്, മുള തുടങ്ങിയവയുടെ ഉല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനു നടപടി സ്വീകരിക്കും. യന്ത്രവൽക്കരണം വിപുലപ്പെടുത്തും. കേരള ബ്രാൻഡിൽ ഇവ വിൽക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഇൻകം സപ്പോർട്ട് സ്കീമിന്റെ തുക വർദ്ധിപ്പിക്കും. (അനുബന്ധം 489-508)

13. **കാർഷിക ഉല്പാദനക്ഷമത ദേശീയ ശരാശരിയിലേക്ക്:**

ദേശീയ, അന്തർദേശീയ മാനദണ്ഡങ്ങളുമായി തട്ടിച്ചുനോക്കിയാൽ ശരാശരി ഉല്പാദനക്ഷമത മാത്രമാണ് നമ്മുടെ കാർഷിക മേഖലയ്ക്കുള്ളത്. വിടവ് നികത്താതെ ആഗോള കമ്പോളത്തിൽ മത്സരിച്ചു നിൽക്കാൻ നമ്മുടെ കാർഷിക മേഖലയ്ക്കായി വില്ല. ഇതിനു ശാസ്ത്രീയ കാർഷികരീതികൾ അവലംബിക്കും. രോഗപ്രതിരോധശേഷിയുള്ള സങ്കരയിനം വിത്തിനങ്ങളും കൃത്യത കൃഷിയും (precision farming) പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. യന്ത്രവൽക്കരണത്തിലൂന്നും. ഫാം പ്രൊഡ്യൂസർ കമ്പനികൾ, സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, സ്വയംസഹായ സംഘങ്ങൾ, പാടശേഖര സമിതികൾ പോലുള്ള കാർഷിക കുട്ടായ്മകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. പുരയിടകൃഷിക്ക് ഫാം പ്ലാനുകൾ ആവിഷ്കരിക്കും. നൂതന ഫലവൃക്ഷ കൃഷിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. (അനുബന്ധം 377-383, 390-409)

14. **മുല്യവർദ്ധന ശൃംഖലയിൽ കൃഷിക്കാരുടെ വിപിതം:**

ഉയർത്തുന്നതിന് എല്ലാ കാർഷിക വിളകളും സംസ്കരിച്ച് മുല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങളാക്കി വിപണനം ചെയ്യണം. ഇതിനുള്ള സംസ്കരണ വ്യവസായങ്ങൾ കൃഷിക്കാരുടെ കുട്ടായ്മയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലോ സ്വകാര്യ സംരംഭകരുടെ മുൻകൈയിലോ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. ചെറുകിട കൃഷിക്കാരുടെ ഉല്പന്നങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനും സംഭരിക്കുന്നതിനും എല്ലാ പഞ്ചായത്തിലും ഒരു പ്രാഥമിക ഗ്രാമീണ കാർഷിക വിപണി (primary rural agricultural market) സൃഷ്ടിക്കും. നെല്ലിന്റെ താങ്ങുവില 35 രൂപയായും, നാളികേരത്തിന്റേത് 45 രൂപയായും റബറിന്റേത് 300 രൂപയായും വർദ്ധിപ്പിക്കും. പച്ചക്കറികളുടെ താങ്ങുവില കാലോചിതമായി വർദ്ധിപ്പിക്കും. നെല്ലിന്റെ താങ്ങുവില സംഭരണ വേളയിൽ തന്നെ നൽകാൻ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ വഴി ഏർപ്പാടുണ്ടാക്കും. കൃഷിഭവൻ / സംഘങ്ങൾ വഴി പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരിക്കുന്നതിന് ഏർപ്പാടു

ണ്ടാക്കും. പച്ചക്കറിക്കും സംഭരണവില ഏർപ്പെടുത്താൻ എല്ലാ പഞ്ചായത്തിലും വിപണന ഏജൻസി സൃഷ്ടിക്കും. (അനുബന്ധം 384-389)

15. **തോട്ടവിളകൾക്ക് പുതിയ കർമ്മപരിപാടി:** ബാങ്ക്

വായ്പകൾ, പുനർനടീൽ സബ്സിഡി, ഗുണമേന്മയുള്ള നടീൽ വസ്തുക്കൾ, വിളവെടുപ്പ് വരെയുള്ള കാലയളവിലെ സഹായങ്ങൾ എന്നിവ സംയോജിപ്പിച്ച് ഒരു സമഗ്ര പുനർനടീൽ മിഷൻ സംസ്ഥാനം രൂപം നൽകും. കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ ശേഷിയുള്ള കാർഷിക രീതികൾ, മണ്ണ്-ജല സംരക്ഷണ ആസൂത്രണം, സുസ്ഥിര കാർഷിക രീതികൾ എന്നിവ ദീർഘകാല നിലനിൽപ്പിന് ആവശ്യമാണ്. ഫലവ്യക്ഷങ്ങളടക്കം വിളവൈവിധ്യവൽകരണത്തിനും ടൂറിസം പോലുള്ള വരുമാന വിപുലീകരണത്തിനുമുള്ള സാധ്യതകളേയും ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ അനുവദിക്കും. ലയങ്ങൾ പുനർനിർമ്മിക്കും. പ്ലാന്റേഷൻ ഡയറക്ടറേറ്റിന്റെ പ്രവർത്തനം വിപുലീകരിക്കും. (അനുബന്ധം 410-415)

16. **മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം:** മനുഷ്യ-വന്യജീവി

സംഘർഷ ലഘൂകരണത്തിന് നിയമഭേദഗതി അനിവാര്യമാണ്. വന്യമൃഗങ്ങളെ വനത്തിനുള്ളിൽ തന്നെ നിലനിർത്തുന്നതിനാവശ്യമായ വെള്ളവും ഫലവ്യക്ഷങ്ങളും വനത്തിനുള്ളിൽ ഉറപ്പുവരുത്തും. കാടിനു പുറത്ത് ജനവാസ മേഖലകളിലെ കാട്ടുപന്നികളെ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ഉയർജ്ജിതപ്പെടുത്തും. വനാതിർത്തികളിൽ കിടങ്ങ്, ഇലക്രിക്ക് ഫെൻസിംഗ്, ഭിത്തി, നാരകം പോലുള്ള വിളകളുടെ ജൈവബഹർസോണുകൾ, തേനീച്ച വേലി തുടങ്ങിയ വിവിധങ്ങളായ പ്രതിരോധ മാർഗ്ഗങ്ങളെ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹായത്തോടെ യുദ്ധകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കും. മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ ദുരിതാശ്വാസ നിധിയിൽ നിന്നും അധികപണം അനുവദിച്ച് കാർഷിക നഷ്ടത്തിനും ജീവനാശത്തിനും ന്യായമായ നഷ്ടപരിഹാരം ഉറപ്പുവരുത്തും. (അനുബന്ധം 427-434)

17. **ജലസേചനം - പുതിയകാഴ്ചപ്പാട്:** ജലത്തിന്റെ ഉപ

യോഗക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുക, വിതരണനഷ്ടം കുറയ്ക്കുക, വിവിധ ആവശ്യങ്ങൾക്കിടയിൽ നീതി

യുള്ള വിഭജനം ഉറപ്പാക്കുക തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകും. മൈക്രോ-ഇറിഗേഷൻ, ആധുനിക സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗിച്ച് കൃത്യമായ അളവിൽ വളവും ജലവും നൽകുന്ന പ്രിസിഷൻ ഫാമിങ്ങിനെയും വെള്ളത്തിൽ ലയിക്കുന്ന വളങ്ങൾ ജലത്തിലൂടെ നൽകുന്ന ഫെർട്ടിലൈസർ എന്നിവയെയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. നദീതട പദ്ധതികളും പ്രാദേശിക നീർത്തട പദ്ധതികളും ആവിഷ്കരിക്കും. നദികൾ, കനാലുകൾ, തടാകങ്ങൾ, കുളങ്ങൾ, തോടുകൾ എന്നിവയുടെ ഡ്രഡ്ജിംഗും ശുചീകരണവും നടത്തും. ജലമലിനീകരണം ഒഴിവാക്കൽ, സമീപപ്രദേശത്ത് ഒളിലെ ജല-ദ്രവ മാലിന്യങ്ങളുടെ ശുദ്ധീകരണം, ജലലഭ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കൽ, നീർച്ചാലുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണം, സൗന്ദര്യവൽക്കരണം തുടങ്ങിയവ ജനകീയമായി ഏറ്റെടുക്കും. (അനുബന്ധം 435-451)

- 18. **പാലിൽ സ്വയംപര്യാപ്തത:** പാൽ ഉല്പാദനം ഗണ്യമായി ഉയർത്തുന്നതിന് പുൽകൃഷിയും ഫീഡ്-സൈലേജ് സാങ്കേതികവിദ്യയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. കേരള ഫോഡർ ആൻഡ് ലൈവ്സ്റ്റോക്ക് സർവീസസ് കമ്പനി രൂപീകരിക്കും. മുല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. 'കേരള ചിക്കൻ' പദ്ധതി 5,000 യൂണിറ്റുകളിലേക്ക് വ്യാപിപ്പിക്കും. 'കേരള ചിക്കൻ' മാതൃകയിൽ, ആട് ഗ്രാമം, പോത്ത് ഗ്രാമം, മുയൽ ഗ്രാമം തുടങ്ങിയ പദ്ധതികൾ സഹകരണ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കും. വെറ്ററിനറി സർവകലാശാലയിൽ വെറ്ററിനറി സംരംഭകത്വം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. (അനുബന്ധം 452-470)

- 19. **കടൽ കടലിന്റെ മകൾക്ക്:** ബ്ലൂ ഇക്കോണമി നയത്തെ എതിർക്കും. നാം മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന സമുദ്ര പരിഷ്കാരം കടലിനുമേൽ മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് ഉടമസ്ഥാവകാശവും ആദ്യ വിൽപ്പനാവകാശവും നൽകുകയാണ്. ഇന്നത്തെ സാഹചര്യത്തിൽ ഈ പരിഷ്കാരങ്ങൾ എത്രമാത്രം നടപ്പാക്കാൻ കഴിയുമെന്നതിനെക്കുറിച്ച് പരിശോധിക്കാൻ ഒരു കമ്മീഷനെ നിയമിക്കും. ഉൾനാടൻ മത്സ്യോല്പാദനം 2.3 ലക്ഷം ടണ്ണിൽ നിന്നും 3 ലക്ഷം ടണ്ണായി ഉയർത്തും. തീരദേശ പാക്കേജ് പൂർത്തീകരിക്കും. കിഫ്ബി സഹായത്തോടെയുള്ള തീരസംരക്ഷണം, പുനർഗേഹം പദ്ധതി, മാർക്കറ്റ് നവീകരണം, തീരദേശ ഗ്രാമങ്ങളിലെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങൾ, ആശുപത്രി വിദ്യാഭ്യാസ നവീകര

ണം ഇവയെല്ലാമാണ് ഈ പാക്കേജിലുള്ളത്. (അനുബന്ധം 471-488)

20. **പവർ കട്ട് ഇല്ലാത്ത കാലം തുടരും:** വൈദ്യുതി മേഖലയെ സ്വകാര്യവൽക്കരിക്കാനുള്ള നീക്കങ്ങളെ ചെറുക്കും. സൗരോർജ്ജ പദ്ധതികളിൽ ഇപ്പോഴുള്ള 1003 മെഗാവാട്ട് ഉല്പാദനശേഷി 2030 ഓടെ 4,000-5,000 മെഗാവാട്ടായി വർദ്ധിപ്പിക്കും. 2000 മെഗാവാട്ട് പമ്പ്ഡ് സ്റ്റോറേജ് ശേഷി ആർജ്ജിക്കും. ട്രാൻസ്ഗ്രിഡ് 2.0 പദ്ധതി പൂർത്തീകരിക്കും. പ്രസരണ-വിതരണ നഷ്ടം കുറയ്ക്കും. (അനുബന്ധം 133-153)

21. **ഡിസൈൻഡ് സ്മാർട്ട് റോഡുകൾ:** 2016-17 ന് മുൻബിഎം&ബിസി റോഡുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലായെന്നു പറയാം. എന്നാൽ ഇന്ന് ഏതാണ്ട് 30000 കിലോമീറ്റർ പിഡബ്ല്യുഡി റോഡ് ഉള്ളതിൽ ഏതാണ്ട് 60 ശതമാനം ബിഎം&ബിസി ആയിക്കഴിഞ്ഞു. ബാക്കിയുള്ളവകൂടി നവീകരിക്കും. പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ പട്ടണങ്ങൾക്കും ബൈപ്പാസ് നിർമ്മിക്കും. റെയിൽവേ ലൈവൽക്രോസിംഗുകൾ ഇല്ലാത്തതാരു സംസ്ഥാനമായി അടുത്ത അഞ്ച് വർഷത്തിനുള്ളിൽ കേരളത്തെ മാറ്റും. തിരുവനന്തപുരം ഔട്ടർ റിംഗ് റോഡ്, എറണാകുളം ബൈപാസ്, കൊല്ലം ചെങ്കോട്ട ഗ്രീൻ ഫീൽഡ്, കോഴിക്കോട്- പാലക്കാട് ഗ്രീൻഫീൽഡ് പാത എന്നിവ പൂർത്തീകരിക്കും. മറ്റു ദേശീയപാതകളുടെ നിർമ്മാണങ്ങളും പൂർത്തീകരിക്കും. പുതിയതായി നിർമ്മിക്കുന്ന റോഡുകളെല്ലാം ഡിസൈൻഡ് റോഡുകളും സ്മാർട്ട് റോഡുകളുമായിരിക്കും. (അനുബന്ധം 115, 128, 129-132, 154-177)

22. **അതിവേഗ റെയിൽപ്പാതയും റെയിൽ ഗതാഗത ശൃംഖലയും:** അതിവേഗ തെക്ക്-വടക്ക് റെയിൽപ്പാതയ്ക്ക് വേണ്ടിയുള്ള പരിശ്രമം തുടരും. തിരുവനന്തപുരത്തും കോഴിക്കോടും മെട്രോ നടപ്പിലാക്കും. നീജിയണൽ റാപിഡ് ട്രാൻസിറ്റ് സിസ്റ്റം പോലുള്ള സംവിധാനങ്ങൾനഗര മെട്രോയുടെയും പരമ്പരാഗത ദീർഘദൂര റെയിലിന്റെയും ഇടയിലുള്ള വിടവ് നികത്താൻ സഹായിക്കും. അങ്കമാലി - എരുമേലി ശബരി പാത സമയബന്ധിതമായി പൂർത്തീകരിക്കാൻ മുൻകൈയെടുക്കും. തലശ്ശേരി - മൈസൂർ, നിലമ്പൂർ - നഞ്ചങ്കോട് എന്നീ പാതകൾ

അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള സമ്മർദ്ദം ശക്തിപ്പെടുത്തും. (അനുബന്ധം 116-118)

23. **KSRTC പ്രവർത്തന ലാഭത്തിലാക്കും:** വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇന്ന് സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നടപടികൾ ഫലപ്രദമാണെന്ന് തെളിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇതോടൊപ്പം ഇന്ധനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും, ബ്രേക്ക് ഡൗൺ റേറ്റ് കുറയ്ക്കുന്നതിനും, ഫ്ലീറ്റ് യൂട്ടിലൈസേഷൻ ഉയർത്തുന്നതിനും ഉള്ള നടപടികൾ ശക്തിപ്പെടുത്തും. KSRTC-ക്ക് ബജറ്റിൽ നിന്ന് നൽകുന്ന പിന്തുണ തുടരും. പൊതു ഗതാഗത സംവിധാനത്തിന്റെ അവിഭാജ്യ ഭാഗമായിരിക്കും KSRTC. ശമ്പളവും പെൻഷനും കാലോചിതമായി പരിഷ്കരിക്കുന്നതിന് ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണ്.(അനുബന്ധം 119-122)

24. **ജലഗതാഗത പാതകളും വാട്ടർ മെട്രോയും:** അടുത്ത 5 വർഷത്തിനുള്ളിൽ ദേശീയ ജലപാതയുടെ നിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിക്കുകയും ഗതാഗത യോഗ്യമാക്കുകയും ചെയ്യും.ദേശീയ ജലപാതയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഉൾനാടൻ ജലഗതാഗത സംവിധാനം ശക്തിപ്പെടുത്തും. കൊച്ചി വാട്ടർ മെട്രോ ആലപ്പുഴ, കൊല്ലം, കൊടുങ്ങല്ലൂർ തുടങ്ങി മറ്റു മേഖലകളിലേക്കുകൂടി വ്യാപിപ്പിക്കും.(അനുബന്ധം 123, 124)

25. **വിമാനത്താവളങ്ങളും തുറമുഖങ്ങളും:** കണ്ണൂർ വിമാനത്താവളത്തിന് 'ഇന്റർനാഷണൽ പോർട്ട് ഓഫ് കാൾ' പദവി ഉറപ്പുവരുത്തും. കോഴിക്കോട് വിമാനത്താവള നവീകരണത്തിന് ആവശ്യമായ ഭൂമി ലഭ്യമാക്കും. ഇടുക്കി എയർസ്ട്രിപ്പ് വികസിപ്പിക്കും. വയനാട് എയർസ്ട്രിപ്പ് നിർമ്മിക്കും. വിഴിഞ്ഞം രണ്ടാംഘട്ടം പൂർത്തീകരിക്കും. കൊല്ലം, പൊന്നാനി, ബേപ്പൂർ, അഴീക്കൽ തുറമുഖങ്ങൾ നവീകരിക്കും. തീരദേശ ക്രൂയിസിനും, ചരക്കു ഗതാഗതത്തിനും ഇവ ഉത്തേജകമാവും.(അനുബന്ധം 125-128)

26. **ലോകോത്തര ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം:** കുറിക്കുലം പരി

ഷ്കാരങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കുകയും. നൂതന കോഴ്സുകളും അക്കാദമിക് പ്രോഗ്രാമുകളും ആരംഭിക്കും. എല്ലാ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ യും ഡിജിറ്റൽ സംവിധാനങ്ങൾ കിഫ്ബി സഹായത്തോടെ വിപുലീകരിക്കും. ആധുനിക പ്രോഗ്രാമുകൾ, വിപുലമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, വ്യവസായ ബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ സംയോജിപ്പിച്ച് തിരുവനന്തപുരം,കൊച്ചി, തൃശൂർ, കോഴിക്കോട് എന്നിവിടങ്ങളിൽ നാല് ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ നഗരങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കും.2031 ആകുമ്പോഴേക്കും, ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും വിശ്വസനീയവും ആഗോളതല മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രകാരമുള്ള ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ ഗുണനിലവാര ആവാസവ്യവസ്ഥയായി സംസ്ഥാനത്തെ മാറ്റും. അതിനായി സംസ്ഥാനത്തെ ഓരോ ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനത്തെ യും സുതാര്യവും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതും ഡാറ്റാഡിഷ്ഠിതവുമായ വിലയിരുത്തൽ, അക്രഡിറ്റേഷൻ, തുടർച്ചയായ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ എന്നിവയുടെ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പിക്കുന്ന സംവിധാനം രൂപപ്പെടുത്തും. വിദേശത്തുനിന്നും സംസ്ഥാനത്തിനു പുറത്തുനിന്നുമുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളെ കേരളത്തിൽ വന്നു പഠിക്കുന്നതിനു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.(അനുബന്ധം 178-180, 186-224)

27. **നൂതന നൈപുണികളെ പോഷിപ്പിക്കുന്ന സാങ്കേതിക വിദ്യാഭ്യാസം:**

കേരളത്തിലെ ഐടിഐ, പോളിടെക്നിക്, എഞ്ചിനീയറിംഗ് കോളേജുകൾ എന്നിവയുടെ പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കും. ഏറ്റവും നൂതനമായ റോബോട്ടിക്സ്, ഓട്ടോമേഷൻ, മെക്കാട്രോണിക്സ്, 3D പ്രിന്റിംഗ്, സെമിക്ണ്ടക്ടർ ഫാബ്രിക്കേഷൻ തുടങ്ങിയ ആധുനിക നൈപുണികൾ പരിശീലിക്കാനുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കും. ബിപിസിഎല്ലിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഒരു മുൻനിര നൈപുണി വികസന കേന്ദ്രം സ്ഥാപിക്കും. ശാസ്ത്രസാങ്കേതിക കൗൺസിലിനു കീഴിലുള്ള ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അക്കാദമിക് സ്വാതന്ത്ര്യവും സാമ്പത്തിക പിന്തുണയും ഉറപ്പുവരുത്തും.ശാസ്ത്ര-സാങ്കേതിക നേട്ടങ്ങൾ ഗവേഷണത്തിലൊതുങ്ങാതെ, നവീകരണത്തിലേക്കും സംരംഭകത്വത്തിലേക്കും ഒഴുകുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തും.(അനുബന്ധം 181-185, 188, 205-207, 225-231)

28. **നവകേരളത്തിന് ജനകീയാസൂത്രണം:**

കേരളത്തിൽ അധികാര വികേന്ദ്രീകരണം കാൽ നൂറ്റാണ്ട്

പിന്നിട്ടു. വിസ്തൃതമായ നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസന ലക്ഷ്യത്തിലും ഉദ്ദേശിത സമീപനം, ജനപങ്കാളിത്തം, സുതാര്യത എന്നീ പ്രക്രിയകളിലും ദുർബലത്വങ്ങൾ നിലനിൽക്കുന്നു. അവ മറികടക്കുന്നതിന് “നവകേരളത്തിന് ജനകീയാസൂത്രണം” എന്ന വിപുലമായ ജനകീയ വികസന ക്യാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിക്കും. സ്ത്രീകളുടെ തൊഴിൽപങ്കാളിത്തം ഉയർത്തുന്ന തിനുള്ള കുടുംബശ്രീയുടെ ഉദ്യമത്തെ അച്ചുതണ്ടാക്കിയായിരിക്കും ഈ ജനകീയ ക്യാമ്പയിന് രൂപം നൽകുക. 20 ലക്ഷം വീട്ടമ്മമാർക്ക് പ്രാദേശിക തൊഴിലുകൾ ലഭ്യമാക്കും. ഈ ക്യാമ്പയിനിന്റെ പിൻബന്ധം (backward linkages) പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനവും, മുൻബന്ധം (forward linkages) പൊതുസ്ഥലത്തെ സ്ത്രീ സുരക്ഷയും ഗാർഹിക ജോലികളുടെ ഭാരം കുറയ്ക്കാനുള്ള സാമൂഹ്യപിന്തുണയും വീട്ടിനുള്ളിലുള്ള തൊഴിൽവിഭജനത്തിലെ പുനക്രമീകരണവും ആയിരിക്കും. തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ജനകീയമായി നടപ്പാക്കുന്ന എല്ലാ സ്കീമുകളും ഈ ക്യാമ്പയിനോടു ചേർത്തു നടപ്പാക്കാവുന്നതാണ്. സന്നദ്ധപ്രവർത്തനത്തിന് സാമൂഹ്യ അംഗീകാരം നൽകുന്നതിന് ടൈം ബാങ്കിങ് ആരംഭിക്കും.(അനുബന്ധം 531-572, 602)

29. **ISO സർട്ടിഫിക്കേഷൻ:** ഗ്രാമ, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ഓഫീസുകൾ ഇതിനകം തന്നെ ഐഎസ്ഒ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് നേടിയിട്ടുണ്ട്. അത് ഓഫീസ് സംവിധാനങ്ങൾക്ക് മാത്രമായുള്ളതായിരുന്നു. വരുന്ന വർഷങ്ങളിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും സ്റ്റാൻഡേർഡ് ഏർപ്പെടുത്തി അതിനനുസൃതമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിച്ച് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ഏർപ്പെടുത്തും. കെ-സ്മാർട്ടിലൂടെയുള്ള സേവനങ്ങൾ കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും വിപുലീകരിക്കുകയും വാതിൽപ്പടി സേവനങ്ങളും ഓൺലൈൻ സേവനങ്ങളും കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നതോടെ നവകേരളത്തിനു ചേർന്ന ഭരണ സംവിധാനമായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും മാറും.(അനുബന്ധം 539)

30. **സമ്പൂർണ്ണ മാലിന്യസംസ്കരണം:** കഴിഞ്ഞ അഞ്ച് വർഷക്കാലത്തെ ഖരമാലിന്യസംസ്കരണ മുന്നേറ്റം ദ്രവമാലിന്യസംസ്കരണത്തിലും വ്യാപിപ്പിക്കലാണ് അടുത്ത കടമ. ജലാശയങ്ങളുടെ പരിസരങ്ങളിലെയും പോഷക നദികൾ, കനാലുകൾ എന്നിവ

യുടെ പരിസരങ്ങളിലെയും കക്കൂസ് മാലിന്യങ്ങൾ, മലിനജലം എന്നിവ കൃത്യമായി സംസ്കരിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തും.കക്കൂസ് മാലിന്യം സംസ്കരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ എഫ്.എസ്.ടി.പികൾ സ്ഥാപിക്കും.പുനഃചംക്രമണ സാധ്യമായ പാഴ് വസ്തുക്കൾ പരമാവധി പുനഃചംക്രമണം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള റീസൈക്ലിങ് പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കും.ജൈവമാലിന്യത്തിൽ ബൾക്ക് വേസ്റ്റ് ഉൾപ്പെടെ കൃത്യമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് ബ്രഹ്മപുരത്തെയും പാലക്കാട്ടെയും സിബിജി പ്ലാന്റുകളുടെ മാതൃകയിൽ ആവശ്യത്തിനു സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്ന തരത്തിൽ മാലിന്യസംസ്കരണത്തിന് ഒരു ഹൈബ്രിഡ് സംവിധാനം സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പാക്കും.തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിലെ പൊതുജനങ്ങളുടെ മാലിന്യ സംസ്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാവിധ ആവശ്യങ്ങളും സംരംഭ രൂപേണ പരിഹരിക്കുന്ന ശ്രീൻ ടെക്നോളജി സെന്ററുകളായി ഹരിത കർമ്മ സേനകളെ മാറ്റും. ഹരിത കർമ്മ സേനയുടെ പ്രതിവർഷ വരുമാനം 600 കോടിയിൽ നിന്നും 1000 കോടിയിലേക്ക് ഉയർത്തും.(അനുബന്ധം 573-601)

- 31. **കേരളം ആദ്യത്തെ സമ്പൂർണ്ണ പാർപ്പിട സംസ്ഥാനം:** ലൈഫ് മിഷൻ വഴി അഞ്ച് ലക്ഷത്തിലേറെ കുടുംബങ്ങൾക്ക് വീട് നൽകി. ഇനി അവശേഷിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്കുകൂടി വീട് നൽകുന്നതിന് ലൈഫ് മിഷൻ 2.0 ആരംഭിക്കും. അങ്ങനെ കേരളം രാജ്യത്തെ ആദ്യത്തെ സമ്പൂർണ്ണ പാർപ്പിട സംസ്ഥാനമായി മാറും. (അനുബന്ധം 339, 364, 412, 487, 613)

- 32. **എല്ലാ വീടുകളിലും ശുദ്ധജലം:** 'ജീവജലം - കേരളം' എന്ന പേരിൽ കുടിവെള്ളസുരക്ഷയ്ക്കായി ഒരു ജനകീയ കാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിക്കും. എല്ലാ കുടിവെള്ള പദ്ധതികളും സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റിനു വിധേയമാക്കും. കണ്ടെത്തിയ പ്രശ്നങ്ങളും വിദഗ്ദ്ധ നിർദ്ദേശങ്ങളും സംയോജിപ്പിച്ച് ഓരോ പഞ്ചായത്തിനും കുടിവെള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കും. ജൽജീവൻ മിഷൻ ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുന്ന പദ്ധതികൾ സമയബന്ധിതമായി പൂർത്തീകരിക്കാൻ പരിപാടി തയ്യാറാക്കും. ജനങ്ങളുടെ പരാതികൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ഒരു കർമ്മ പരിപാടി ഓരോ കുടിവെള്ള പദ്ധതിയ്ക്കും ഉണ്ടാക്കും. വിടവുകൾ നികത്താൻ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും മറ്റു സ്രോതസുകളുടെയും ഫണ്ട് ഉപയോഗ

പ്പെടുത്തും.വാട്ടർ അതോറിറ്റിയുടെ നഷ്ടം കുറയ്ക്കുന്നതിനും കാര്യക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സേവന ഗുണമേന്മ ഉയർത്തുന്നതിനും തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഒരു പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പാക്കും.(അനുബന്ധം 603-612)

33. **സാർവ്വത്രിക ആരോഗ്യ പരിരക്ഷാ പദ്ധതി:സം**

സ്ഥാനത്ത് സാർവ്വത്രിക ആരോഗ്യ പരിരക്ഷ നടപ്പിലാക്കും.ഇപ്പോൾ കാരൂണ്യ ആരോഗ്യ സുരക്ഷാ പദ്ധതിയിലെ (കാസ്പ്) 42 ലക്ഷം ഗുണഭോക്താക്കളുടെ ചികിത്സാച്ചെലവ് പരിധി അഞ്ച് ലക്ഷം രൂപയാണ്. ഇനിമേൽ പരിധിയില്ലാതെ ചികിത്സാ ആനുകൂല്യം ലഭ്യമാക്കും. ഇതോടൊപ്പം കാരൂണ്യ ബെനവലന്റ് ഫണ്ട് (കെ.ബി.എഫ്) പദ്ധതി, മെഡിസെസ്, മറ്റ് ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതികൾ തുടങ്ങിയവയിൽ ഉൾപ്പെടാത്ത മിസ്സിംഗ് മിഡിൽ വിഭാഗത്തിനായി പ്രത്യേക ആരോഗ്യ ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കും.2031 ആകുമ്പോൾ പേവിഷബാധമൂലമുള്ള മരണങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും ഇല്ലാതാക്കും. ക്യാൻസർ, ജീവിതശൈലി രോഗങ്ങൾ, പകർച്ചവ്യാധികൾ, മാനസികാരോഗ്യം എന്നിവയ്ക്ക് മുൻതൂക്കം നൽകും. ആയുർവേദം അടക്കമുള്ള ആയുഷ് ചികിത്സാസമ്പ്രദായങ്ങളുടെ സാധ്യതകളെ പൂർണ്ണമായും ഉപയോഗപ്പെടുത്തും. എയിംസ് നിഷേധം കേരളത്തോടുള്ള വിവേചനത്തിന്റെ ഏറ്റവും നല്ല ഉദാഹരണമാണ്. ഇത് തിരുത്തിയില്ലെങ്കിൽ അന്തർദേശീയ നിലവാരത്തിലുള്ള എയിംസിനേക്കാൾ മികച്ച മെഡിക്കൽ ഗവേഷണ - ആശുപത്രി ജനകീയ വിഭവ സമാഹരണത്തെക്കൂടി ഉപയോഗപ്പെടുത്തി സ്ഥാപിക്കും. (അനുബന്ധം 614-656)

34. **പൊതുവിദ്യാഭ്യാസ ഗുണമേന്മ:** സ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുള്ള മിനിമം മാർക്ക് നിർബന്ധമാക്കുന്ന പരിഷ്കാരം നടപ്പിൽ വരികയാണ്. ആരെയും അരിച്ചു മാറ്റുവാനല്ല എല്ലാവർക്കും മിനിമം ശേഷി ഉറപ്പുവരുത്തുവാനുള്ള ഉപാധിയാണ് ഇതെന്ന് സർക്കാർ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിനായി പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പരീക്ഷകൾക്ക് മുമ്പ് പഠനപിന്തുണ നൽകാൻ സ്കൂളിൽ അധ്യാപകരെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി പ്രത്യേക സംവിധാനം ഒരുക്കും. ഇതിനുപുറമെ സ്കൂളിന് പുറത്ത് മുഴുവൻ കുട്ടികൾക്കും അവരവർ പഠിക്കുന്ന ക്ലാസ്സിലെ മി

നിമം ശേഷി ഉറപ്പുവരുത്തു നതിന് തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പിന്തുണയോടെ ജനകീയ സംവിധാനങ്ങളും സൃഷ്ടിക്കും. പി.റ്റി.എകളും എസ്.എം.സികളും കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തും. കേരളത്തിലെ ഇന്നത്തെ രക്ഷിതാക്കൾ ഏതാണ്ട് എല്ലാവരും തന്നെ പത്താം ക്ലാസ് വരെയെങ്കിലും പഠിച്ചവരായതിനാൽ എല്ലാ ക്ലാസിലും കുട്ടികളുടെ പഠനത്തിൽ രക്ഷാകർത്തൃപങ്കാളിത്തം ഉറപ്പുവരുത്തും.(അനുബന്ധം 665-685)

35. **ശിശു സൗഹൃദം:** ശിശുസൗഹൃദ പഞ്ചായത്ത് / മുനിസിപ്പാലിറ്റികളുടെ മാനദണ്ഡങ്ങൾ നിർബന്ധിതമാക്കും. അങ്കണവാടികൾ സ്മാർട്ടാക്കും. കുട്ടികൾക്കു നേരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങൾ അമർച്ച ചെയ്യുന്നതിനു ജാഗ്രതാ സമിതികൾ ശക്തിപ്പെടുത്തും. പോക്സോ കോടതികളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിപ്പിക്കും. പൊലീസ് സംവിധാനത്തിനു കൂടുതൽ പരിശീലനം നൽകും. ബാലാവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കും.(അനുബന്ധം 657-664)

36. **യുവജനക്ഷേമം:**യുവജന കമ്മീഷന്റെ പ്രവർത്തനം കൂടുതൽ അവകാശാധിഷ്ഠിതമാക്കി വിപുലപ്പെടുത്തും.യുവജനക്ഷേമ ബോർഡുമായി രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്ന യൂത്ത് ക്ലബ്ബുകൾ, യുവ ക്ലബ്ബുകൾ, യുവതി ക്ലബ്ബുകൾ തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് ധനസഹായം വർദ്ധിപ്പിക്കും. കേരളോത്സവം വിപുലപ്പെടുത്തും. യുവജനക്ഷേമ ബോർഡിലെ കോർഡിനേറ്റർമാർക്ക് പരിശീലനവും, അലവൻസും കൃത്യമായി നൽകും.ലഹരിക്ക് അടിമപ്പെടാൻ, ആത്മഹത്യാ പ്രവണത, സ്ത്രീകൾക്കെതിരായ അതിക്രമം, വർധിക്കുന്ന അരാശ്രീയത, അതിരുകവിഞ്ഞ സോഷ്യൽ മീഡിയ ആസക്തി എന്നിവയ്ക്കെതിരായി ശക്തമായ പ്രചാരണ പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കും. കോളേജ് യൂണിയനുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടുതൽ സർഗ്ഗാത്മകവും, ആകർഷകവും ആക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. (അനുബന്ധം 262-266)

37. **കായിക കേരളം:** സ്പോർട്സ് ക്ലബ്ബുകൾക്ക് ധനസഹായം നൽകും. ഇതിന് കേരളോത്സവങ്ങളിലെ പ്രകടനം മാനദണ്ഡമാക്കാം.പ്രാദേശിക സ്പോർട്സ് കൗൺസിലുകൾ ശക്തിപ്പെടുത്തും. ലീഗ് മത്സരങ്ങൾ സ്പോൺസർഷിപ്പുകളുടെ അടിസ്ഥാന

ത്തിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. 2036-ഓടെ 60 ശതമാനം ജനങ്ങൾക്ക് ക്രമമായ വ്യായാമം ഉറപ്പാക്കും. ഇതിനായി നഗര-ഗ്രാമീണ ഭേദമന്യേ എല്ലാ വാർഡുകളിലും "30-മിനിറ്റ് ഫിറ്റ്നസ് സർക്കിളുകൾ" നിർമ്മിക്കും. അതായത്, ഏതൊരു പൗരനും തന്റെ വീട്ടിൽ നിന്നും, 30 മിനിറ്റ് നടക്കാവുന്ന ദൂരത്തിനുള്ളിൽ ഒരു കളിസ്ഥലമോ, പാർക്കോ, ഓപ്പൺ ജിമ്മോ ലഭ്യമാക്കും. ഇത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ചുമതലയായിരിക്കും.(അനുബന്ധം 686-705)

38. **സ്ത്രീകളുടെ നേരെയുള്ള അതിക്രമങ്ങൾക്കെ**

തിരട്:എല്ലാ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലും സ്ത്രീകളുടെ വിപുലമായ പങ്കാളിത്തത്തോടു കൂടിക്കൂടി ക്രൈം മാപ്പിങ് നടത്തും. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അതിക്രമങ്ങൾ കുറയ്ക്കാനുള്ള പ്രാദേശിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കും. ഗാർഹിക പീഡനങ്ങൾ, സ്ത്രീധന ഉപദ്രവങ്ങൾ, സദാചാര ആക്രമണങ്ങൾ, സൈബർ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ എന്നിവ തടയാൻ പ്രാദേശികതലത്തിൽ കൃത്യമായ 'ആക്ഷൻ പ്ലാൻ' രൂപീകരിക്കും. വനിതാ ഘടക പദ്ധതിയെ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തും. കുടുംബശ്രീയേയും സ്ത്രീ സംഘടനകളേയും സാമൂഹികപ്രസ്ഥാനങ്ങളേയും പങ്കാളികളാക്കും.പ്രതിരോധത്തിനായുള്ള സ്ഥാപനപരമായ സംവിധാനങ്ങൾ (ജാഗ്രതാ സമിതികൾ, ലീഗൽ എയ്ഡ് ക്ലിനിക്കുകൾ) ശക്തിപ്പെടുത്തും. വികസനത്തിൽ ലിംഗനീതി ഉറപ്പുവരുത്തും. ട്രാൻസ്ജെൻഡർ കമ്മ്യൂണിറ്റിയ്ക്കായുള്ള മഴവില്ല് പദ്ധതി കൂടുതൽ വിപുലമാക്കും. ആർത്തവ അവധി സർക്കാരുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കും.(അനുബന്ധം 773-784)

39. **കുടുംബശ്രീ പുതിയ വിതാനത്തിലേക്ക്:**

കുടുംബശ്രീയുടെ ബാങ്ക് ലിങ്കേജ് വായ്പകൾ 10,000 കോടി രൂപയിൽ നിന്ന് 20,000 കോടി രൂപയായി ഉയർത്തും. സമാന്തരമായി വളരെ ഉയർന്ന പലിശയ്ക്ക് സ്വകാര്യ ഏജൻസികളിൽ നിന്ന് കുടുംബശ്രീ അംഗങ്ങൾ വായ്പകൾ എടുക്കുന്നതിനു ക്രമീകരണം ഉണ്ടാക്കും. അന്യായ പലിശ അനുവദിക്കില്ല. കുടുംബശ്രീ മൈകോ-നാനോ സംരംഭങ്ങളിൽ 50000 യൂണിറ്റുകളെയെങ്കിലും ചെറുകിട സംരംഭങ്ങളായി വിപുലപ്പെടുത്തും. കൃഷിക്കുള്ള ജെഎൽജി ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും മ്യൂസംരക്ഷണ യൂണിറ്റുകളുടെയും എണ്ണം ഇരട്ടിയാക്കും. കുടുംബശ്രീ സിഡിഎസിനെ തൊഴിൽ കേന്ദ്രത്തെ വേതനാധിഷ്ഠിത തൊഴിലുകൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള

ഏജൻസിയായി വളർത്തും. മിഷനിലെ മുഴുവൻസമയ പ്രവർത്തകരോടൊപ്പം വിപുലമായ ഒരു സന്നദ്ധസേനകൂടി കുടുംബശ്രീയെ സഹായിക്കാൻ തയ്യാറാക്കും.(അനുബന്ധം 785-797)

- 40. **ഭിന്നശേഷിക്കാരെ ഉൾച്ചേർക്കുന്ന വികസനം:**ഭിന്നശേഷി സമഗ്ര സർവ്വേ നടത്തും. പൊതുവിടങ്ങളിലെ സൗകര്യങ്ങൾ ഭിന്നശേഷി സൗഹൃദപരമാക്കും. സ്കൂളുകളിലെ റിസോഴ്സ് പേഴ്സൺസിന്റെ എണ്ണം വർദ്ധിപ്പിക്കും. ബഡ്ജറ്റ് സ്കൂളുകളെ നവീകരിക്കും. റീഹാബിലിറ്റേഷൻ സെന്ററുകളെ ശാക്തീകരിക്കും. അസിസ്റ്റീവ് ഉപകരണങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കും. ഭിന്നശേഷിക്കാർക്കുള്ള ധനസഹായങ്ങൾ കൃത്യമായി ലഭ്യമാക്കും. സ്പെഷ്യൽ സ്കൂളുകൾക്കും സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുമുള്ള ധനസഹായം വർദ്ധിപ്പിക്കും. അധ്യാപകരുടെ ക്യാജിഫിക്കേഷൻ നിശ്ചയിക്കുകയും അതനുസരിച്ചുള്ള വേതനഘടനയ്ക്കുള്ള സഹായം ലഭ്യമാക്കുകയും ചെയ്യും. ഭിന്നശേഷി വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് ആനുകൂല്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിനു നിലവിലുള്ള വരുമാന പരിധി ഉയർത്തും. മാതാപിതാക്കളുടെ മരണശേഷമോ അല്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് പരിചരിക്കാൻ കഴിയാത്ത സാഹചര്യത്തിലോ ഭിന്നശേഷിക്കാർക്ക് സുരക്ഷിതമായി താമസിക്കാൻ കഴിയുന്ന കമ്മ്യൂണിറ്റി ലിവിംഗ് സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കും. തീവ്രഭിന്നശേഷിക്കാരെ പരിചരിക്കുന്ന വർക്ക് ഇഷോൾ നിലവിലുള്ള ആശ്വാസകിരണം പദ്ധതി കാലോചിതമായി പരിഷ്കരിക്കും.(അനുബന്ധം 295-318)

- 41. **പട്ടികജാതി ക്ഷേമം:** ജനസംഖ്യാനുപാതികമായി വികസന ഫണ്ട് വകയിരുത്തുന്ന ഏകസംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. പട്ടികജാതി ഘടക പദ്ധതിക്കായി വകയിരുത്തിട്ടുള്ള പ്ലാൻഫണ്ടിന്റെ വിനിയോഗം സമഗ്രവിലയിരുത്തലിനു വിധേയമാക്കി മാർഗരേഖകൾ പരിഷ്കരിക്കും. പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗ ഫണ്ട് വിനിയോഗം സംബന്ധിച്ച് നിയമനിർമ്മാണം നടത്തും. ഇനി ചെയ്യാൻ ശതമാനം കുടുംബങ്ങൾക്കേ വീട് നൽകാനുള്ളൂ. അത് പൂർത്തീകരിക്കും. ഭൂരഹിതർക്കു കിടപ്പാടമെങ്കിലും ലഭ്യമാക്കും. എല്ലാ നഗരങ്ങളിലും അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങൾ ഉറപ്പുവരുത്തും. എല്ലാ മോഡൽ റെസിഡൻഷ്യൽ സ്കൂളുകളും ഹോസ്റ്റലുകളും മികവുറ്റതാക്കും. ആനുകൂല്യങ്ങൾ ഉയർത്തും. പട്ടികവിഭാഗങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക നൈപുണി പരിശീലനവും തുടർ പ്ലെയ്സ്മെന്റും ഉറപ്പാക്കും.(അനുബന്ധം 319-335)

- 42. **പട്ടികവർഗ്ഗ ക്ഷേമം:**പട്ടികവർഗ്ഗക്കാർക്കുള്ള ഉപപദ്ധതിപുർണ്ണമായും

ഊരുകൂട്ടങ്ങളുടെ തീരുമാനത്തിനു വിധേയമായി ട്രായിരിക്കും നടപ്പാക്കുന്നതെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തും. മുഴുവൻ പട്ടികവർഗ കുടുംബങ്ങൾക്കും പാർപ്പിടം ഉറപ്പുവരുത്തും. രണ്ടേക്കർ വീതം ഭൂമി ലഭ്യമാക്കും. വനാവകാശ നിയമം കർശനമായി നടപ്പാക്കി കൃഷി ഭൂമി ഉറപ്പുവരുത്തും. വന വിഭവങ്ങൾക്ക് തറവിലയും വിപണിയും ഉറപ്പുവരുത്തും. ആനുകൂല്യങ്ങൾ ഉയർത്തും. ഗോത്രമേഖലകളിലെ 40 സ്കൂളുകളിൽ ഗുണമേന്മയുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ആവിഷ്കരിച്ച സ്പെഷ്യൽ എൻറിച്ച്മെന്റ് പദ്ധതി കുറഞ്ഞത് 50 പട്ടിക വർഗ വിദ്യാർത്ഥികളെങ്കിലും പഠിക്കുന്ന 340 സ്കൂളുകളിലേക്കും കുറഞ്ഞത് 100 പട്ടികജാതി വിദ്യാർത്ഥികളെങ്കിലും പഠിക്കുന്ന 300 സ്കൂളുകളിലേക്കും അടുത്തവർഷം വ്യാപിപ്പിക്കും.(അനുബന്ധം 336-361)

43. **മറ്റു സാമൂഹ്യ വിഭാഗങ്ങൾ:**പരിവർത്തിത ക്രൈസ്തവർക്കും പട്ടികജാതിക്കാർക്കുമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസ ആനുകൂല്യങ്ങൾ തുല്യ അളവിൽ നൽകും. പരിവർത്തിത ക്രൈസ്തവ വികസന കോർപ്പറേഷനുള്ള ബജറ്റ് പിന്തുണ ഇരട്ടിയായി വർദ്ധിപ്പിക്കും. പിന്നോക്ക വികസന കോർപ്പറേഷന്റെയും ന്യൂനപക്ഷ വികസന കോർപ്പറേഷന്റെയും പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിപുലപ്പെടുത്തും.ജെ.ബി. കോശി കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ട് നടപ്പാക്കും. മൂന്നാക്ക വികസന കോർപ്പറേഷനുകൂടുതൽ പണം ലഭ്യമാക്കും.(അനുബന്ധം 362-365, 910-915, 908, 909)

44. **പ്രവാസികൾ വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടന നിർമ്മാണത്തിൽ:**പ്രവാസികളുടെ അനുഭവവും നൈപുണിയും പ്രവൃത്തി പരിചയവും കേരളത്തിന്റെ വികസനത്തിനും വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടനയ്ക്കും പ്രവാസി കുടുംബങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെട്ട തുടർജീവിതത്തിനും സഹായകരമാകും. കേരളത്തിൽ നിന്നുള്ള കുടിയേറ്റം സമീപകാലത്ത് മന്ദീഭവിച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ കേരളത്തിൽ നിന്ന് റിക്രൂട്ട് ചെയ്യുന്ന ഏജൻറുമാർക്ക് നൈപുണി പരിശീലനം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള തൊഴിലന്വേഷകരെ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള തൊഴിൽമേളകൾ സംഘടിപ്പിക്കും. ലോക കേരള സഭയിൽ ഉയർന്നുവന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ സമയബന്ധിതമായി

നടപ്പിലാക്കും. നോർക്കയെ ശക്തിപ്പെടുത്തും. ആനുകൂല്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കും. പ്രവാസി മിഷന്റെജില്ലാതല മിഷനുകൾ രൂപീകരിക്കും. പ്രവാസി സംഘടനകളെയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെയും പരമാവധി ഏകോപിപ്പിച്ച് ജനകീയ സ്വഭാവത്തിലായിരിക്കും മിഷൻ പ്രവർത്തിക്കുക. (അനുബന്ധം 706-728)

45. **ഭാഷാ പോഷണവും സാംസ്കാരികവികസനവും:**

മതനിരപേക്ഷവും പുരോഗമനപരവുമായ സംസ്കാരത്തെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി സർക്കാർ ശക്തമായി ഇടപെടും. മനുഷ്യബന്ധങ്ങളെ ആർദ്രവും ജനാധിപത്യപര വുമാക്കുന്നത് കലയും സംസ്കാരവുമാണ്. അവയുടെ സംരക്ഷണം എന്നത് നമ്മുടെ ജീവിതത്തെ കൂടുതൽ സർഗ്ഗാത്മകമാക്കുന്നതിനും പ്രധാനമാണ്. ആഗോളവൽക്കരണം ഉയർത്തുന്ന സാംസ്കാരിക രൂപങ്ങളും വർഗ്ഗീയമായ കാഴ്ചപ്പാടുകളും പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് ഇത് പ്രധാനമാണ്. അതിനാൽ നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ പൊതുവായ ഈടുവെയ്പ്പു കളുടെ സംരക്ഷണവും വികാസവും പ്രധാനമാണെന്നു കണ്ട് ഇടപെടും. പൊതു ഇടങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും പൊതുക്കൂട്ടായ്മകൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും വമ്പിച്ച പ്രാധാന്യം നൽകും. നവോത്ഥാനപരമായ ആശയങ്ങളും ജീവിത കാഴ്ചപ്പാടുകളും വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയുള്ള ഇടപെടലുകളും നടത്തും. ഗ്രന്ഥശാലകൾക്കുള്ള ഗ്രാന്റ് വർദ്ധിപ്പിക്കും. ഗ്രന്ഥശാലകൾ വിവരസാങ്കേതികവിദ്യയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങളായി വളർത്തും. കലാസമിതികൾക്ക് ധനസഹായം നൽകും.പ്രാദേശിക ഫിലിം സൊസൈറ്റികൾ കാര്യക്ഷമമാക്കും.കേരളത്തിലെ അക്കാദമികളെ സമഗ്രമായി വിലയിരുത്തി പുന: സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിന് ഒരു കമ്മിറ്റിയെ നിയോഗിക്കും. മലയാളഭാഷാ നിയമത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഭാഷാപോഷണത്തിനായുള്ള നിയമവ്യവസ്ഥകൾ ഫലപ്രദമായി നടപ്പിലാക്കും. കൊച്ചി ബിനാലെ, ഇറ്റ്നോക്, കേരള അന്താരാഷ്ട്ര ഫിലിം ഫെസ്റ്റിവൽഎന്നിവ പോലെ സംഗീതം, നൃത്തം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലും വിപുലമായ ഉത്സവങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കും. ചെറുതും വലുതുമായ ലിറ്ററേച്ചർ ഫെസ്റ്റിവലുകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. എല്ലാ ജില്ലകളിലെയും സാംസ്കാരിക സമുച്ചയങ്ങൾ പൂർത്തീകരിക്കും. പൈതൃക സംരക്ഷണത്തിന് മുൻഗണനയുള്ള ശാസ്ത്രീയ പദ്ധതികളും ആവിഷ്കരിക്കും.ശാസ്ത്രബോധം പ്രചരിപ്പിക്കുന്ന സംഘടനകൾക്കും സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും പ്രോത്സാഹനം നൽകും. കലാകാരന്മാർക്കുള്ള പെൻഷൻ കാലോചിതമായി വർദ്ധിപ്പിക്കും.(അനുബന്ധം 765-805)

46. **മാധ്യമ സാക്ഷരത:**മാധ്യമ സാക്ഷരതാ പ്രസ്ഥാനത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. മീഡിയ മോണിറ്ററിങ്ങിനും ഫാക്ട് ചെക്കിങ്ങിനും സ്വതന്ത്രമായൊരു സംവിധാനത്തിന് രൂപം നൽകും.പ്രാദേശിക ചാനലുകളുടെ കൂട്ടായ്മ പോലുള്ള ബദൽ മാധ്യമങ്ങൾക്ക് പിന്തുണ നൽകും. ബദൽ ന്യൂസ് പോർട്ടലുകൾ സംഘടിതമായ സോഷ്യൽമീഡിയ ഇടപെടലുകൾ തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഇന്നത്തെ കാലത്ത് പ്രധാനമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.മാധ്യമ പ്രവർത്തക ക്ഷേമനിധി, പത്രപ്രവർത്തക പെൻഷൻ എന്നിവ കൂടുതൽ വിപുലവും ഫലപ്രദവുമാക്കും. (അനുബന്ധം 838-842)

47. **പൊതുവിതരണം ശക്തിപ്പെടുത്തും:** പഴയ വില സൂചികയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരളത്തിലെ വില്പനയറ്റം ഇന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും ഉയർന്നതാണെന്നും മറ്റും നടത്തിയിരുന്ന പ്രചാരണങ്ങൾ പുതിയ വില സൂചിക കണക്കുകൾ വന്നതോടെ അസാധുവായിട്ടുണ്ട്. ഭക്ഷ്യ കമ്മി സംസ്ഥാനമായ കേരളത്തോടുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ വിവേചനത്തിനെതിരെ ശക്തമായ പ്രതിഷേധം വളർത്തിയെടുക്കും. പടിപടിയായി എല്ലാ പൊതുവിതരണ റേഷൻ കടകളെയും കെ-സ്റ്റോറുകളാക്കി മാറ്റും.സപ്ലൈകോയുടെ വിപണി ഇടപെടൽ ശക്തിപ്പെടുത്തും.13 അവശ്യ വസ്തുക്കളുടെ സബ്സിഡി നിരക്കിലുള്ള വിതരണം തുടരും.സഹകരണ മേഖലവഴിയുള്ള വിപണി ഇടപെടലും ശക്തിപ്പെടുത്തും.(അനുബന്ധം 366-376)

48. **സഹകരണ മേഖലയെ അഴിമതിരഹിതമാക്കി ശക്തിപ്പെടുത്തും:**സഹകരണ മേഖലയെ കിഴ്പ്പെടുത്താനുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ഇടപെടലുകളെ ചെറുക്കും. സഹകരണ മേഖലയിൽ നിന്നും അഴിമതി പിഴുതുമ്മാറ്റുന്നതിന് നിയമത്തിലും ചട്ടങ്ങളിലും സമുലമായ മാറ്റങ്ങൾ കർശനമായി നടപ്പാക്കും. അതോടൊപ്പം ക്രമക്കേടുകൾ ഇല്ലാത്ത മഹാഭൂരിപക്ഷം സംഘങ്ങളെയും സംരക്ഷിക്കാനുള്ള നിലപാട് സ്വീകരിക്കും. കേരള ബാങ്ക് കേന്ദ്ര സർക്കാർ സെക്യൂരിറ്റികളിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്നതിനു പകരം വിഭവശേഷിയുടെ പരമാവധി നാട്ടിലെ സംരംഭങ്ങൾക്കു തന്നെ വായ്പ നൽകും. തദ്ദേശ സ്വയംഭ

രണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധം കൂടുതൽ ഏകോപിതവും പ്രവർത്തനക്ഷമവുമാക്കും. സഹകരണസംഘങ്ങളുടെ ആധുനികവൽക്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ധനകാര്യമാനേജ്മെന്റ്, ഓഡിറ്റ്, രജിസ്ട്രേഷൻ, സേവനങ്ങൾ എന്നിവ ഡിജിറ്റൽ സംവിധാനത്തിലാക്കുകയും പൊതുവായമാനദണ്ഡങ്ങളും സോഫ്റ്റ്‌വെയർ സംവിധാനങ്ങളും നടപ്പാക്കുകയും ചെയ്യും. സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തെ ഉല്പാദന-സേവന മേഖലകളിലേക്ക് വൈവിധ്യവൽക്കരിക്കുന്നതിനു പ്രോത്സാഹനം നൽകും.(അനുബന്ധം 509-523)

49. പശ്ചിമഘട്ട ഭൂപ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കൽ:1964

ലെ ഭൂപതിവ് ചട്ടങ്ങൾ പ്രകാരം പതിച്ചു കിട്ടിയ ഭൂമി കൃഷിക്കും വീട് വയ്ക്കുന്നതിനും അല്ലാതെ ഉപയോഗിച്ചത് സാധൂകരിക്കുന്ന ചട്ടങ്ങൾക്ക് സർക്കാർ രൂപം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സ്റ്റാബ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഫീസും നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇത് നടപ്പിലാക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ പരിഗണിച്ച് ചട്ടങ്ങളിൽ ആവശ്യമായ ഭേദഗതികൾ വരുത്തും.

പീരുമേട് താലൂക്കിലെ തോട്ട മിച്ചഭൂമിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നം പരിഹരിക്കും. നിലവിൽ ഈ ഭൂമി കൈവശം വച്ച്, വീടുവെച്ചും കൃഷിചെയ്തും വരുന്നവർക്ക് പട്ടയം നൽകുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിക്കും.സിഎച്ച്ആർ മേഖലയിലെ കൃഷിക്കാരുടെ താല്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്ന തിനുള്ള നിയമപരവും ഭരണപരവുമായ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളും. ഹൈറേഞ്ച് മേഖലകൾക്കായി പ്രത്യേക ഭൂതർക്ക പരിഹാര ട്രൈബ്യൂണലുകൾ രൂപീകരിക്കുകയും, ദീർഘകാലമായി നീളുന്ന കേസുകൾക്ക് ഫാസ്റ്റ് ട്രാക്ക് കോടതി സംവിധാനം ഒരുക്കിയും, ലോക്കൽ ലെവൽ മധ്യസ്ഥ സമിതികൾ (Local Mediation Committees) രൂപീകരിച്ചും ഭൂമി തർക്ക പരിഹാര സംവിധാനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തും.(അനുബന്ധം 736-742)

50. വനങ്ങൾക്ക് സമ്പൂർണ്ണസംരക്ഷണം:അവശേഷിക്കുന്ന

വനങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി സംരക്ഷിക്കും. ആവാസവ്യവസ്ഥ പരിപാലനരീതി (Eco System Conservation) സ്വീകരിക്കും. എല്ലാ സംരക്ഷിത വന മേഖലകളിലും കോർ സോണിനു ചുറ്റും ഒരു ബഫർ സോണുണ്ടാക്കുകയും അവിടെ നിയന്ത്രണങ്ങൾ കർശനമാക്കുകയും ചെയ്യും. ഇക്കോ ടൂറിസം പ്രവർത്തനങ്ങളും മറ്റും കർശന നിയന്ത്രണത്തോടെ മൂന്നാമത്തെ സോണായ ഔട്ടർ സോണിലേ അനുവദിക്കും. മുഴു

വൻ ഏകവിള തോട്ടങ്ങളെയും സ്വാഭാവിക വനങ്ങളാക്കി മാറ്റാൻ “മിഷൻ ഇക്കോ-റൈസ്റ്റോറേഷൻ” നടപ്പിലാക്കും. വനത്തിനു പുറത്ത് തരിശുഭൂമിയിലും പുറംപോക്കിലും വൃക്ഷകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് സ്കീമുകൾക്കു രൂപം നൽകും.(അനുബന്ധം 729-735)

- 51. **പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ കേരളം:**കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനങ്ങളോട് പൊരുത്തപ്പെടുകയും അവയെ നേരിടാൻ പ്രതിരോധശേഷി കൈവരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അനുകൂലന തന്ത്രമാണ് കേരളം സ്വീകരിക്കുക. പരിസ്ഥിതി ദുർബല പ്രദേശങ്ങളിൽ ആവശ്യമായ നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തും. അശാസ്ത്രീയമായ ഇടപെടലുകൾമൂലം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ശക്തമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. നീർത്തടങ്ങളും കണ്ടൽക്കാടുകളും സംരക്ഷിക്കും. ഇ-വാഹന പ്രോത്സാഹന നയം സ്വീകരിക്കും. വൃക്ഷാവരണം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഊർജ്ജദുർവ്യയം ഒഴിവാക്കുന്നതിനും മലിനീകരണം കുറയ്ക്കുന്നതിനും നടപടി സ്വീകരിക്കും.(അനുബന്ധം 743-747, 763-772)

- 52. **ദുരന്തനിവാരണം:**ദുരന്തപ്രതികരണശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ പ്രാദേശിക സമൂഹങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ബഹുതല അപകട മുൻകൂർ മുന്നറിയിപ്പ് സംവിധാനം നടപ്പിലാക്കും. ഇപ്പോൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള പ്രാദേശിക ദുരന്ത നിവാരണ പ്ലാനുകൾ പുതിയ വിവരങ്ങളുടെയും അനുഭവങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിഷ്കരിക്കും. ഇതിനോടൊപ്പം എമർജൻസി റെസ്പോൺസ് ടീം പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് ബേസിക് ലൈഫ് സപ്ലൈ, ഒഴിപ്പിക്കൽ, രക്ഷാപ്രവർത്തനം എന്നിവയിൽ പരിശീലനങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്യും.(അനുബന്ധം 748-762)

- 53. **വാണിജ്യ മിഷൻ:** വാണിജ്യമിഷൻ പൂർണ്ണമായും പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കും. പൈതൃക കമ്പോളങ്ങളെ നവീകരിക്കും. റോഡ് പ്രോജക്റ്റുകളിൽ കട നഷ്ടപ്പെടുന്നവരെ പുനരധിവസിപ്പിക്കുന്നതിനു വ്യാപാര സമുച്ചയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കും. താല്പര്യമുള്ള ഏത് കടയിൽ നിന്നും ഡിജിറ്റൽ ഓർഡർ അനുസരിച്ച് ഉല്പന്നങ്ങൾ വീടുകളിൽ എത്തിക്കുന്നതിന് കൂടുതൽ

ബശ്രിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഷോപ്പ്@ഡോർ ആരംഭിക്കും. കെ.എസ്.എഫ്.ഇ മുഖ്യമന്ത്രി ഗ്യാരണ്ടിയിൽ ചിട്ടികൾ ആരംഭിക്കും. കേരള ബാങ്ക് ചെറുകിട വ്യാപാരികൾക്കുവേണ്ടി പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കും. ജി.എസ്.ടി കുടുതൽ വ്യാപാരി സൗഹൃദമാക്കും. ക്ഷേമനിധി വിപുലപ്പെടുത്തും. കേരള ഭാഗ്യക്കുറിയെ സംരക്ഷിക്കും.(അനുബന്ധം 524-530)

54. **നഗരവൽക്കരണ നയം:** കേരളം മുഴുവൻ ഒരു വിശാലനഗരമായി മാറുമെന്നാണ് വിദഗ്ദ്ധർ പറയുന്നത്. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് രാജ്യത്ത് ആദ്യമായി നഗരനയം ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ മുൻകൈയെടുത്തത്. നവകേരള നഗരനയത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരള മുനിസിപ്പൽ ആക്ട് പരിഷ്കരിക്കും. ഈസ് ഓഫ് ഡൂയിങ്ങിനും ഈസ് ഓഫ് ലിവിങ്ങിനും പ്രാധാന്യം നൽകും.മെട്രോപോളിറ്റൻ നഗര ആസൂത്രണ സമിതികൾ രൂപീകരിക്കും.നഗര കൗൺസിലിലെ സ്റ്റാന്റിംഗ് കമ്മിറ്റികളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിപ്പിക്കും.മുനിസിപ്പൽ ബോണ്ടുകൾ ഇറക്കുവാൻ അനുമതി നൽകും.നഗരത്തെ വളർച്ചാ ഹബ്ബായി മാറ്റുന്നതിനുള്ള സമഗ്ര എക്കണോമിക് പ്ലാനും അതോടു ബന്ധപ്പെടുത്തിയുള്ള സ്ഥാനമാനപ്ലാനും ശാസ്ത്രീയമായി തയ്യാറാക്കും.(അനുബന്ധം 558-572)

55. **ജീവനക്കാരുടെ അവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കും:** അഷ്വേർഡ് പെൻഷൻ പദ്ധതി നടപ്പാക്കും. 12-ാം ശമ്പള പരിഷ്കരണ കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ടും ഡിഎകുടിശിക വിതരണവും സമയബന്ധിതമായി നടപ്പാക്കും. സ്ഥലം മാറ്റങ്ങൾ മാനദണ്ഡ പ്രകാരമായിരിക്കും. ഒഴിവുകൾ പൂർണ്ണമായും സമയബന്ധിതമായും പി.എസ്.സിയിൽ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെടുമെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തും. തൊഴിലവകാശങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ആരോഗ്യകരമായ തൊഴിൽ ഹിപ്പിക്കും (അനുബന്ധം 921-924, 925-944)

56. **അഴിമതിരഹിത സദ്ഭരണം:** സമ്പൂർണ്ണ ഇ-ഗവേണൻസ് നടപ്പിലാക്കും. ഇത് പരമാവധി സ്വതന്ത്ര സോഫ്റ്റ്‌വെയറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആയിരിക്കും. ഇന്ത്യയിൽ ഏറ്റവും അഴിമതി കുറഞ്ഞ സംസ്ഥാനം കേരളമാണ്. എല്ലാവിധത്തിലുള്ള അഴിമതിയും ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനു വിട്ടുവീഴ്ചയില്ലാ

ത്ത നിലപാട് സ്വീകരിക്കും. ഏറ്റവും നല്ല ക്രമസമാധാനനിലയുള്ള സംസ്ഥാനമായിട്ട് കേരളം വിലയിരുത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. വർഗീയ പ്രചാരണങ്ങളേയും അത്തരം സംഘർഷങ്ങൾ കുത്തിപ്പൊക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങളേയും ശക്തമായി നേരിടും. ഭൂമാഫിയകൾ, ബ്ലേഡ് മാഫിയകൾ, ഗുണ്ടാ സംഘങ്ങൾ, മദ്യ-മയക്കുമരുന്ന് വിപണന സംഘങ്ങൾ, പെൺവാണിഭ സംഘങ്ങൾ മുതലായ സാമൂഹ്യവിരുദ്ധ ശക്തികൾക്കെതിരെ ശക്തമായ നടപടി സ്വീകരിച്ച് സൈബരജീവിതം ഉറപ്പാക്കും.മദ്യവർജ്ജനത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനു ശക്തമായ ഇടപെടൽ സർക്കാരിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന് ഉണ്ടാകും. വിമുക്തി മിഷൻ ശക്തിപ്പെടുത്തും.(അനുബന്ധം 843-943)

57. **പ്രത്യേക പാക്കേജുകൾ തുടരും:** ഇടുക്കി, വയനാട്, കാസർഗോഡ്, കുട്ടനാട്, തീരദേശം എന്നിവയ്ക്കു വേണ്ടിയുള്ള പ്രത്യേക പാക്കേജുകൾ തുടരും, വിപുലീകരിക്കും. 7500 കോടി രൂപയുടെ വയനാട് പാക്കേജ്, 12000 കോടി രൂപയുടെ ഇടുക്കി പാക്കേജ്, 2500 കോടിയുടെ കുട്ടനാട് പാക്കേജ്, 5000 കോടി രൂപയുടെ തീരദേശ പാക്കേജ് എന്നിവയാണ് പ്രഖ്യാപിച്ചിരുന്നത്. ഇവയുടെ നടത്തിപ്പ് അവലോകനം ചെയ്ത് പുനഃസംവിധാനം ചെയ്യും. കാസർഗോഡ് പാക്കേജിനുള്ള തുക വർദ്ധിപ്പിക്കും. മലബാറിന്റെ വികസനരംഗത്തെ പിന്നാക്കാവസ്ഥ പരിഹാരത്തിനു പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകും.(അനുബന്ധം 763-772)

58. **ശബരിമല മാസ്റ്റർപ്ലാൻ പൂർത്തീകരിക്കും:**ശബരിമലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഇടത്താവളങ്ങൾ, മാസ്റ്റർപ്ലാൻ തുടങ്ങിയവ അടുത്ത അഞ്ച് വർഷത്തിനുള്ളിൽ പൂർത്തീകരിക്കും. പൈതൃക മൂല്യമുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട അമ്പലങ്ങൾ പഴമയിൽ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനു പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി നടപ്പാക്കും. പമ്പാ നദി മാലിന്യമുക്തമാക്കുവാൻ “ക്ലീൻ പമ്പ” പദ്ധതി നടപ്പാക്കും.ദേവസ്വം ബോർഡുകളുടെ പരിധിയിൽ വരാത്ത ക്ഷേത്രങ്ങളിലെ ശാന്തിക്കാർക്കും മറ്റു ജീവനക്കാർക്കുംക്ഷേമനിധി ഏർപ്പെടുത്തും.(അനുബന്ധം 903-905)

59. **മതനിരപേക്ഷതയെ മുന്നുകെപ്പിടിക്കും:** ഇന്ത്യാ രാജ്യത്ത് ഇന്ന് ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾക്കും ജനാധിപത്യപരമായ നിലപാടുകൾ സ്വീകരിക്കുന്നവർക്കും ഏറ്റവും സുരക്ഷിതമായ പ്രദേശമായി കേരളത്തെ നിലനിർത്താൻ കഴിയുന്നത് ഇടതുപക്ഷത്തിന്റെ തത്യാധിഷ്ഠിതമായ നിലപാടിന്റെ

ഭാഗമായാണ്. രാജ്യത്ത് പൗരത്വ നിയമം നടപ്പിലാക്കാനുള്ള കേന്ദ്ര സർക്കാർ ശ്രമങ്ങളെ കേരള സർക്കാരും ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണിയും അതിശക്തമായി എതിർക്കുകയുണ്ടായി. തലമുറകളായി കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചുവരുന്ന മനുഷ്യരുടെ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആശങ്കകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാനം നേറ്റിവിറ്റി കാർഡ് എന്ന രേഖ നൽകും. ന്യൂനപക്ഷാവകാശങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കും. വർഗീയതയെ വിട്ടുവീഴ്ചയില്ലാതെ എതിർക്കും. നമ്മുടെ മതനിരപേക്ഷ സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നായ മാതൃഭാഷയുടെ സംരക്ഷണത്തിനും വികാസത്തിനും മായി ഇടപെടും. (അനുബന്ധം 945-949)

60. **ധനകാര്യ തന്ത്രം:** സാമൂഹ്യക്ഷേമ ചെലവുകളുടെ വർദ്ധനയ്ക്കൊപ്പം മൂലധന നിക്ഷേപം വർദ്ധിപ്പിക്കാനുള്ള ധനകാര്യ തന്ത്രമാണ് ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി സ്വീകരിക്കുന്നത്. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് അന്യാഭ്യശമായ വികസന മുന്നേറ്റം കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ കടപ്പേടി സൃഷ്ടിച്ച് ഈ ധനകാര്യ നയത്തെ തകർക്കാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് ഒത്താശ ചെയ്യുന്ന സമീപനമാണ് യുഡിഎഫ് സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ ഉപരോധ സമാനമായ നടപടികളെ നിയമപരമായും ധനകാര്യ തന്ത്രത്തിൽ ആവശ്യമായ പരിഷ്കാരങ്ങൾ വരുത്തിയും ജനങ്ങളെ അണിനിരത്തിയും നേരിടും. ജി.എസ്.ടിയിൽ നിന്നും മറ്റു നികുതികളിൽ നിന്നുമുള്ള വരുമാനം ഉയർത്തുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കും. ഈ പ്രകടനപത്രിക മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്ന വാഗ്ദാനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ വിഭവസമാഹരണം നടത്താൻ കഴിയുമെന്ന പൂർണ്ണ ആത്മവിശ്വാസം ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണിക്കുണ്ട്. (അനുബന്ധം 843-853)

ഉപസംഹാരം

കോൺഗ്രസിന്റെയും ബിജെപിയുടെയും കേന്ദ്ര സർക്കാരുകൾ കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് പതിറ്റാണ്ട് നടപ്പാക്കിയ സ്വകാര്യവൽക്കരണ, ഉദാരവൽക്കരണ നയങ്ങൾക്ക് ഫെഡറൽ സംവിധാനത്തിന്റെ പരിമിതികൾക്കുള്ളിൽ നിന്നുകൊണ്ട് സാധ്യമായൊരു ബദൽ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനാണ് കഴിഞ്ഞ പത്ത് വർഷമായി പരിശ്രമിച്ചത്. അതിന്റെ വിജയസ്തംഭങ്ങളിലൂടെയുള്ള ഒരു ഓട്ടപ്രദക്ഷിണം പ്രകടനപത്രികയുടെ ആമുഖത്തിൽ നടത്തുകയുണ്ടായി.

ഈ ബദൽ വികസന നയങ്ങൾ വിജയകരമായി മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകു

നന്തിനുള്ള ഭാവിനിർദ്ദേശങ്ങൾ 60 ഇനങ്ങളായി അവതരിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞു. നാടിന്റെ വികസനത്തിന് ഇതിനു ബദലായി ഒരു പരിപാടി അവതരിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇതുവരെ യുഡിഎഫിനോ ബിജെപിക്കോ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇതിന്റെ ഒരു പ്രധാന കാരണം അവർ സ്വീകരിച്ച കേരളത്തിലെ വികസന ഇടപെടലുകളോടുള്ള പൂർണ്ണ നിഷേധാത്മക നിലപാടാണ്. ഇവിടെ ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി മുന്നോട്ടുവെച്ചിട്ടുള്ള ഓരോ നിർദ്ദേശവും കഴിഞ്ഞകാല അനുഭവങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രായോഗികമെന്നു തെളിഞ്ഞിട്ടുള്ളവയാണ്. ഇതാണ് കേരളത്തിന്റെ ഭാവി വഴിത്താര. യുഡിഎഫിന്റെ ഇരുണ്ടകാലത്തെ (2011-2016) വികസന മുരടിപ്പിലേക്കും അഴിമതിയിലേക്കും കെടുകാര്യസ്ഥതയിലേക്കും കേരളം ഇനി തിരിച്ചുപോകാൻ പാടില്ല.

ന്യൂനപക്ഷ മതരാഷ്ട്രശക്തികളുമായി പരസ്യമായി കൂട്ടുകൂടുമ്പോൾ തന്നെ ഇടതുപക്ഷത്തെ തോൽപ്പിക്കുന്നതിന് ബിജെപിയുമായി രഹസ്യധാരണയിൽ എത്താൻ മടിക്കാത്ത യുഡിഎഫിന് കേരളത്തിന്റെ മതനിരപേക്ഷ പാരമ്പര്യവും സാമൂഹ്യമെത്രിയും സംരക്ഷിക്കാൻ കഴിയില്ല. വർഗീയ ശക്തികൾക്ക് ഒരു സ്വാധീനവുമില്ലാത്ത ഭരണം കാഴ്ചവയ്ക്കാൻ എൽഡിഎഫിനു മാത്രമേ കഴിയൂ. അതുകൊണ്ടാണ് എൽഡിഎഫ് ഭരണകാലം വർഗ്ഗീയ സംഘർഷങ്ങളില്ലാത്ത നാടായി മാറുന്നതിന് അടിസ്ഥാനപരമായ കാരണം.

വർഗീയ ശക്തികൾക്ക് പങ്കാളിത്തമില്ലാത്ത ഭരണം, ഇന്ത്യയിലെ മതനിരപേക്ഷ രാഷ്ട്രീയത്തിനു വലിയ കരുത്തു പകരും. കേരളത്തിലെ ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ ബദൽ ഇന്ത്യയ്ക്കു മാതൃകയായിത്തീരും. സാമൂഹ്യക്ഷേമത്തിനോടൊപ്പം സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും ഉറപ്പുനൽകുന്ന ഒരു നവകേരള സൃഷ്ടി നമുക്കു പൂർത്തീകരിക്കാം. ഇതിലുണ്ടാകുന്ന വിജയം ഇന്ത്യയിലെമ്പാടും ജനങ്ങളെ ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ ശക്തികളുടെ പിന്നിൽ അണിനിരത്തുന്നതിനു സഹായകരമാകും. ഇതിനുതകുന്ന അടുത്ത അഞ്ച് വർഷത്തേക്കുള്ള നവകേരള കർമ്മപരിപാടി കേരളത്തിലെ വോട്ടർമാരുടെ മുന്നിൽ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്.

അനുബന്ധം

I

കേരളം വിജ്ഞാന സമ്പദ്ഘടനയിലേക്ക്

II

മികവുറ്റ പശ്ചാത്തല സൗകര്യങ്ങൾ

III

ലോകോത്തര ഉന്നതവിദ്യാഭ്യാസം

IV

ഉൾച്ചേർന്ന വികസനം: ദാരിദ്ര്യത്തിനും തൊഴിലില്ലായ്മയ്ക്കും പരിഹാരം

V

ഉപജീവന മേഖലകളുടെ സംരക്ഷണം

VI

നവകേരളത്തിന് ജനകീയാസൂത്രണം

VII

**സാർവ്വത്രിക ആരോഗ്യ പരിരക്ഷയും ഗുണമേന്മയുള്ള
പൊതുവിദ്യാഭ്യാസവും**

VIII

നവകേരളത്തിന് പ്രവാസികൾ

IX

പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ കേരളം

X

വികസനത്തിൽ സ്ത്രീ നീതി

XI

മതനിരപേക്ഷ പുരോഗമന സംസ്കാരം

XII

അഴിമതിരഹിത സഭഭരണം ഉറപ്പുവരുത്തും

